

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Michaela Navrátilová

Vliv internetu a sociální sítě Facebook na volný čas dospívajících dětí

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a za použití pramenů uvedených v závěru diplomové práce.

V Mohelnici 13. 4. 2014

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Pavle Vyhnákové, Ph.D., za vstřícnou spolupráci, cenné rady, podporu a odborné vedení mé diplomové práce.

Velké díky patří také dětem základní školy za věnovaný čas a spolupráci při vyplňování dotazníků.

Obsah

Úvod	6
1 Internet	8
1.1 Pojem internet	8
1.2 Historie internetu	10
1.3 Internet v současnosti.....	11
2 On-line komunikace a sociální sítě	14
2.1 Pojem komunikace.....	14
2.2 Komunikace on-line.....	15
2.3 Sociální sítě.....	20
2.3.1 Facebook.....	22
3 Bezpečnost dětí na internetu	24
3.1 Linky a centra e-bezpečí	26
4 Pubescence	29
4.1 Pojem dětství.....	29
4.2 Období dospívání	31
5 Volný čas dětí a mládeže	33
5.1 Pojem volný čas	33
5.2 Vývoj volného času.....	34
6 Empirické šetření	36
6.1 Výzkumný cíl.....	36
6.2 Formulace hypotéz.....	36
6.3 Metoda výzkumu	37
6.4 Výzkumný soubor.....	38
6.5 Průběh výzkumu	38
6.6 Vyhodnocení dotazníků	39

6.7	Testování hypotéz	50
6.8	Shrnutí výsledků	55
Závěr	58
Seznam zkratk	59
Seznam tabulek	60
Seznam grafů	61
Seznam použité literatury	62
Seznam použitých internetových zdrojů	65
Seznam příloh	67

Úvod

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na problematiku internetu, on-line komunikace, sociálních sítí, bezpečnosti na internetu a volného času dospívajících dětí. Spojitost internetu a sociálních sítí s dětmi se stává čím dál více diskutovaným tématem, proto jsem si jej vybrala.

Cílem mé práce je analyzovat a popsat aktuální aspekty internetu a on-line komunikace ve vztahu k mladé generaci a analyzovat dopad internetu a on-line komunikace na volný čas dětí.

Mojí snahou v teoretické části je popsat pojem internet a jeho vývoj. Hluběji se podívat na jeho pozitiva a negativa. Poukázat na nezastavitelný boom sociálních sítí. Propojit problematiku volného času s těmito technologickými pokroky dnešní doby.

V první části diplomové práce jsem se zaměřila především na vysvětlení pojmu internet, na jeho vývoj, jak u nás, tak ve světě. Internet změnil a stále mění životy všech lidí. Zatímco starší generace si na něj postupem času zvyká, mladá generace s ním vyrůstá. Internet je celosvětová síť, která propojuje jednotlivé kontinenty a umožňuje komunikaci prakticky s kýmkoliv od kudkoliv, kde je možnost připojení. U nás se internet začal objevovat v devadesátých letech 20. století, tedy později než např. v USA, kde internet vstupoval do života lidí již v první polovině šedesátých let 20. století. Proč internet znamená tak velkou změnu pro život jedince? Internet postupem času nahrazuje knihy, časopisy, noviny, kamenné obchody, služby, televizi, rádio a v neposlední řadě komunikaci mezi lidmi.

Komunikaci na internetu se věnuje druhá kapitola, která vysvětluje pojem komunikace obecně. Komunikace jako nástroj, který slouží k dorozumívání mezi lidmi, hraje důležitou sociální roli, která je nenahraditelná. Dorozumívát se můžeme verbálně, neverbálně atd., avšak v posledních letech se čím dál více prosazuje komunikace on-line, která je populární hlavně mezi mladými lidmi. Umí mladí lidé psát dopisy? Umí si sednout a osobně popovídat si se svými přáteli? Nebo jim stačí sednout k počítači, přihlásit se a komunikovat on-line, aniž by jedince viděli a měli osobní kontakt? Ano, v současnosti virtuální komunikace z velké části nahrazuje osobní kontakt s lidmi, ať se už jedná o e-mail, chat, sociální síť atd. Důležité je si uvědomit, nejen co tímto způsobem komunikace získáváme, ale i to, co ztrácíme. Získáváme rychlost, dostupnost, neomezenost a pohodlnost. Ztrácíme sociální kontakt, přehled a bezpečí.

Bezpečnost na internetu je třetím důležitým tématem této práce. Tím, že máme nové možnosti pomocí internetu, tak máme i nové druhy nebezpečí, které se postupem času začaly

objevovat. Nebezpečí jako kyberšikana, kyberstalking, kybergrooming apod. Jedná se o taková nebezpečí, kdy jedinci využívají anonymnosti internetu, neomezené dostupnosti a otevřenosti. Lidé se na internetu více otevřou a nedělám jim takový problém se někomu svěřit. Hlavně mladá populace by mohla na internetu svěřovat důležité informace, aniž by si to uvědomovala. Proto je důležité mladistvé včas informovat o možnostech nebezpečí a zásadách bezpečného chování, které uvádí např. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Jak bylo již zmíněno nejvíce zasaženou skupinou vývoje a možností internetu je mladá generace. Vzhledem k tématu této diplomové práce se budeme věnovat bouřlivému období vývoje jedince a to pubescenci. Pubescence je obdobím dospívání, ve kterém se u jedince odehrává mnoho změn a také velkou měrou se formuje osobnost jedince, jeho postoje, hodnoty a názory. Pubescence spadá do období dětství, což je důležitá vývojová etapa, která zahrnuje vývoj osobnosti od narození až po dospělost.

V neposlední řadě se budeme věnovat volnému času dětí a mládeže a podíváme se na jeho vývoj. Volný čas má nezastupitelnou roli v životě jedince. Je zdrojem seberealizace, odpočinku, rekreace, uvědomění si sebe sama aj. Naplňování a využívání volného času je velmi důležité a nezastupitelné. Podstatné je také to, jak jej v dnešní době mladá generace využívá. Jaký vliv na něj má vývoj technologií? Jakým směrem se vyvíjí?

Pomocí empirického výzkumu chci provést analýzu zaměřenou na děti v období pubescence a na jejich využívání internetu, sociální sítě Facebook a znalost nebezpečí na internetu.

Cílem výzkumného šetření je zjistit zda a jakým způsobem internet a sociální sítě Facebook ovlivňují trávení volného času dospívajících a analyzovat zda je rozdíl ve využívání internetu a sociální sítě Facebook mezi dívkami a chlapci.

Výzkum budu provádět pomocí kvantitativního šetření metodou dotazování, kdy cílovou skupinou budou dospívající děti (12 – 14 let).

Pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku budu ověřovat formulované hypotézy.

Věřím, že získaná data poslouží k aktuálnímu pohledu na danou problematiku a pomohou pedagogům, ale také ostatním lidem, kteří se budou o zmíněné téma zajímat, v lepší orientaci na současný stav volného času a jeho využití dětí v dospívání.

1 Internet

V úvodní kapitole bude vymezen pojem internet, jeho funkce a možnosti jeho využití. Dále bude představena historie jeho vzniku, jak u nás, tak ve světě. Současně nastíněn stav, ve kterém se nyní nachází.

1.1 Pojem internet

Moderní doba a moderní mediální technologie přinesly a stále přináší do mezilidské interakce revoluční změny. Tyto změny stále směřují nezadržitelně vpřed a jako vlna zaplavují své uživatele.

Otevírají se nám dveře netušených možností s příchodem moderních mediálních technologií. Jedna z největší technologie dnešní doby je internet. Hovoříme o internetu, jako o vyhledávaném zdroji informací, zábavy, ale také práce a studia. Možná si ani neuvědomujeme, jak dalece do našeho života internet proniká. Tím, že se stal součástí každodenního života lidí, pozměnil současnou společnost a s tím přináší své šance i rizika (Horská, 2010).

Internet řadíme mezi masová média, jež lze dle Urbana, Dubského a Murdzy (2011, str. 48) definovat jako: *„komunikační prostředky a instituce, které dokáží velkokapacitně vyrábět sdělení veřejného charakteru a distribuovat je směrem k rozptýlenému, rozmanitému a individuálně neurčenému publiku.“*

Internet je ovšem také mezinárodní počítačová síť (international network), která umožňuje prezentaci a výměnu informací jednotlivců, skupin a institucí v celosvětovém měřítku. Tato síť je přístupná komukoliv, kdo má k dispozici příslušné technické zařízení a jeho propojení do sítě. V rámci internetu lze využívat systém WWW (World Wide Web – celosvětová pavučina). Zmiňovaný systém umožňuje klientům internetu prezentovat a vyhledávat nejrůznější informace bez ohledu na jejich geografickou lokalizaci a jazyk (Průcha, 2009, str. 113).

Nyní je třeba vysvětlit, proč se v některých případech bude v textu objevovat slovo internet s malým a v některých případech s velkým „I“. Jak uvádí ve své knize Hulanová (2012, str. 16) záleží, zda mluvíme o internetu jako o médiu, jako je například televize nebo rozhlas, tak použijeme malé „i“. Avšak budeme-li slovo Internet používat jako označení celé sítě, použijeme velké „I“.

Slovo Internet se skládá z původně latinské předpony inter (česky mezi) a anglického slova net (network – síť). Původní význam slova označoval jednu ze sítí připojených

k Internetu, avšak došlo k zobecnění tohoto pojmu, který dnes označuje celou síť (<http://necyklopedie.wikia.com>¹).

Oficiálně se pojem Internet popisuje jako celosvětová síť propojující všechny kontinenty, státy a města tak, že jakýkoliv počítač může komunikovat s druhým jakýmkoliv počítačem. Tato komunikace může probíhat kdekoliv na planetě. Pokud hovoříme o celosvětové síti, musíme si uvědomit, že se nejedná pouze o jednu síť, ale o desítky tisíc jednotlivých sítí – možná i mnohem více, které jsou navzájem propojeny (<http://datacentrum.wedos.com>²).

V současnosti význam internetu velice stoupá, a to z důvodu velkého množství počítačů a tedy i jejich uživatelů. Internet prošel ve svém vývoji různými změnami a i nadále můžeme počítat s jeho vývojem. Změny se především nejvíce projevují na úrovni nových služeb, které internet nabízí.

Jak uvádí Průcha (2009, str. 113) Internet nabízí řadu edukačních aplikací:

- informační prostředek, který umožňuje vyhledávat verbální, obrazové i audiovizuální informace,
- komunikační prostředek, který umožňuje odesílat i přijímat poštu (e-mail), texty, knihy, obrazový materiál, organizovat diskusní fóra,
- administrativní prostředek,
- prostředek, který pomáhá řídit výuku a to zejména v distančním a kombinovaném studiu,
- prostředek pro přípravu výzkumu,
- prostředek pro realizaci výzkumu,
- prostředek pro publikování výzkumu.

Velká většina populace si den bez internetu nedokáže představit a je to dáno především tím, co nám internet sám o sobě nabízí. Jde především o nepřeborné množství informací, poznatků, různých způsobů komunikace, jednoduché a levné nákupy, zábavu, hry nebo hudbu. Internet nám usnadňuje komunikaci a pomáhá nám zkracovat vzdálenost mezi světadily, státy a lidmi. Internet mění styl práce, mění místa provádění práce, mění styl zábavy, chování, mění naše životy (Hulánova, 2012, str. 6).

¹ Internet. *Necyklopedie.wikia.com* [online]. 2012 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://necyklopedie.wikia.com/wiki/Internet>

² Co je to internet a jak funguje? *Wedos.com* [online]. 2010 [cit. 2013-08-24]. Dostupné z: <http://datacentrum.wedos.com/a/17/co-je-internet-jak-funguje.html>

1.2 Historie internetu

Úplně první počátky vzniku Internetu spadají do poloviny šedesátých let dvacátého století, kdy se americká armáda snažila najít způsob, jak zajistit, aby armádní počítače rozmístěné po celém území USA, mohly spolu bez problémů komunikovat. Cílem pracovníků RAND Corporation bylo, aby počítače spolu dokázaly komunikovat i v případě, že část sítě bude vyřazena z provozu. Přišli s unikátním řešením – vybudováním sítě bez centrálního uzlu. Toto řešení spočívalo v tom, že pokud by byla nějaká linka zničena, tak informace bude ihned vedena k příjemci jinou trasou. V USA byla vládou založena organizace Advanced Research Projects Agency (ARPA), která byla pověřena speciálním výzkumem. Pomocí finančních prostředků z resortu obrany, v roce 1969 společnost ARPA vybuodovala experimentální síť, která byla označována jako ARPANET.

Síť ARPANET byla omezena především pro účely vládních a vojenských organizací. Nově vytvořená síť byla nekomerční záležitostí a na její vybudování přispívala americká armáda a různé vládní agentury (<http://owebu.blogger.cz/Internet>³).

První elektronická pošta, tedy email, byla úspěšně poslána v roce 1971. Zrod Internetu je datován na rok 1973, kdy byl formulován základní jazyk Internetu – přenosový protokol TCP/IP (Transmission Control Protocol). Elektronická síť se začala postupně rozšiřovat a v roce 1989 již bylo připojeno sto tisíc počítačů a na konci roku 1992 již milion. Masové užívání internetu přišlo až v druhé polovině devadesátých let, kdy začal dokonalejší vývoj počítačových technologií a sítě samotné. Dochází k polarizaci obyvatelů Země na „připojené“ a „nepřipojené“. Tento jev je označován jako digitální propast (digital divide) (Horská, 2010, str. 19).

Dle výše uvedeného víme, že historie celosvětového Internetu sahá až do šedesátých let dvacátého století. Historie Internetu v ČR je mnohem mladší a začíná se psát počátkem 90. let dvacátého století.

V tehdejším Československu v 90. letech ještě neexistovaly klasické pevné sítě jako dnes. Hitem tehdejší doby byly telefonní linky, které dokázaly propojit počítače na větší vzdálenost. České země zaznamenaly své první historické připojení v roce 1990.

Od roku 1991 se v České republice začínají budovat první celorepublikové páteřní sítě. První celorepubliková síť nesla název CESNET (Czech Education and Scientific NETwork).

³Historie vzniku internetu. BEDNÁŘ, Martin. *Owebu.cz: o internetu, počítačích a webhostingu* [online]. 2007 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://owebu.blogger.cz/Internet/Historie-vzniku-internetu>

CESNET je dnes jedním z řady poskytovatelů. Jeho původní poslání mělo sloužit pouze k propojení akademického prostředí, dnes se ovšem rozšířil do všech oblastí veřejné i soukromé sféry.

Formální připojení se uskutečnilo 13. února 1992. Zmíněné datum se zapsalo do historie internetu v ČR tím, že v pražském ČVUT (České vysoké učení technické) došlo ke zřízení připojení do internetového uzlu v Linci v Rakousku (<http://www.imip.cz>⁴).

1.3 Internet v současnosti

Internet se stává přitažlivým pro jedince jakéhokoliv věku. Internetové prostředí nabízí svým uživatelům zdánlivý potenciál uspokojení psychogenních a vyšších potřeb. Stačí se podívat na Maslowu pyramidu hierarchie potřeb, která zahrnuje potřebu bezpečí a jistoty, lásky a sounáležitosti, ocenění, uznání a seberealizace. Ač se to může zdát nemožné, tak někteří lidé si tyto potřeby uspokojují právě prostřednictvím internetu. Je prokázáno, že když je člověk deprivován, tím větší je riziko nadužívání internetu. Svoji roli samozřejmě hraje rovněž míra zkušeností s daným prostředím (Horská, 2010, str. 23).

Děti a mládež jsou schopni velmi rychle pochopit mechanismy, které při práci s internetem potřebují. Na druhou stranu však neočekávají množství nebezpečí, která je na internetu mohou potkat.

Jak uvádí paní Krčmářová (2012, str. 55) ve svém díle, internetová rizika můžeme rozdělit do dvou skupin. Jedná se o rizika plynoucí z vlastností internetu a komunikace na něm, které ovlivňují naši psychiku, psychickou pohodu, zdravý vývoj osobnosti, postavení a spokojenost v životě. Zde řadíme tyto negativní jevy:

- **Závislost na internetu** – člověk je neschopný představit si život bez internetu, tráví ohromné množství času online. Online prostředí dává zažívat pocit, sounáležitosti a přátelství. Začínáme trávit více času online a zbývá nám méně času na realitu.
- **Pornografické stránky, dětské pornografie** – dětská pornografie jak je dobře známo, je trestným činem. Doposud vždy byly děti vnímány jako oběti, avšak v poslední době se situace začala dramaticky měnit. Děti pochopily, že po

⁴Historie internetu v ČR. www.imip.cz [online]. 2011 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.imip.cz/historie-internetu-v-cr/>

materiálech s pedofilní tematikou je poptávka a staly se jejich producenty. Také zhlédnutí dětské pornografie dítětem je nevhodné pro jeho zdravý psychický vývoj.

- **Weby s jiným nevhodným obsahem** – jedná se zejména o stránky nabádající k agresivnímu chování, stránky podporující trestnou činnost, nabádající k sebepoškozování či dokonce k sebevražednému chování, stránky podporující rasismus a nenávisť.

Dále internet přináší rizika spojené s důsledky technického rázu.

- **Zavirování počítače**
- **Phishing** – jedná se o techniku, která je podvodná a slouží k získávání citlivých údajů jako hesla, čísla kreditních karet apod.
- **Vyzvídání a zisk informací a údajů**
- **Hackeri** – počítačovní specialisté či programátoři s výbornými znalostmi fungování počítačového systému, jichž využívají ke svým potřebám.

Dle loňského průzkumu Pedagogické fakulty v Olomouci – Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, se s některou z forem kyberšikany setkala z oslovených 12000 dětí 56,5 %. Nejčastěji se jednalo o urážení či ponižování nebo obtěžování mobilním telefonem či vyhrožování a zastrašování. Ve většině případů k tomuto chování docházelo na sociálních sítích. Počet případů však nenarůstá. Naopak velký nárůst zaznamenali odborníci u zneužívání dětí a dětské prostituce (<http://www.zurnal.upol.cz>⁵).

Jako důvody obecné přitažlivosti internetu můžeme uvést následující faktory:

- Accessibility (přístupnost).
- Affordability (dostupnost).
- Anonymity (anonymita) (Horská, 2010, str. 23).

Přístupnost, dostupnost a anonymita – tři nejdůležitější faktory, které ovlivňují přitažlivost a moc internetu. Přístupnost spočívající v tom, že kdykoliv a kdekoliv se jedinec může připojit. S přístupností souvisí dostupnost. Síť je už tak propojena, že je nyní možné se připojit snad kdekoliv na Zemi, a proto máme stále neomezenou dostupnost k informacím.

⁵Rizika na internetu odhaluje centrum z pedagogické fakulty. *Www.zurnal.upol.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-09-01]. Dostupné z: <http://www.zurnal.upol.cz/pdf/zprava/clanek/rizika-na-internetu-odhaluje-centrum-z-pedagogicke-fakulty/>

Anonymita na internetu představuje jednu z největších výhod, ale také nebezpečí. Na jednu stranu se může zdát, že pokud jsme anonymní, tak jsme poměrně v bezpečí. Ovšem nemůžeme zapomenout, že každý počítač má svoji IP adresu, kterou v žádném případě neskryjeme a kdykoliv může být zjištěna. Nesmíme tedy zapomínat na to, že internet je síť veřejná, kam se může připojit každý a to naprosto dobrovolně. Proto pokud se cítíme na internetu v nebezpečí, nemusíme tam nadále chodit nebo alespoň nenavštěvovat rizikové stránky.

Počítače s připojením k Internetu se stávají stále běžnějšími a co víc, děti dnes mají více přístup k počítači ve vlastním pokoji bez dohledu rodičů. Uvádí se, že až dvě třetiny dětí mladších deseti let mají přístup k internetu a 75 % mladých lidí ve věku deseti let mají také přístup k internetu přímo z domova (Kirsh, 2010, str. 5).

2 On-line komunikace a sociální sítě

V ruku v ruce s rozvojem komunikačních médií se začaly rozvíjet nové formy jednání – nové formy komunikace. V následující kapitole bude definován pojem komunikace a on-line komunikace. Uvedeny jednotlivé rozdíly mezi těmito dvěma pojmy a specifika on-line komunikace, která jsou pro daný druh komunikace typická. Objasněn pojem sociální sítě, jejich poslání, funkce a především uvedení nejznámější celosvětové sítě Facebook.

2.1 Pojem komunikace

Člověk je tvor sociální, který své psychické potřeby naplňuje v mnoha ohledech prostřednictvím vztahu s druhými lidmi. Vztah mezi lidmi a jejich vzájemná propojenost je velmi důležitá pro zdravý psychický vývoj jedince. Vztah i propojenost dvou lidí nejvíce podtrhuje komunikace. Komunikace hraje klíčovou roli, ať již hovoříme o její verbální či neverbální podobě (Horská, 2010, str. 17).

Komunikaci můžeme definovat jako sdělování nebo dorozumívání. Z hlediska pedagogického klade důraz na sociální komunikaci, tedy dorozumívání mezi lidmi a sdělování si informací. Sociální komunikace tedy vytváří základní souvislosti mezi hlavními stránkami sociálního styku lidí: mezi činnostmi, interakcí a společenskými vztahy (Průcha, 2001, str. 104).

Musil (2010, str. 11) popisuje komunikaci jako přenos informací pomocí znakového systému, který se uskutečňuje mezi lidmi přímo nebo pomocí technicko-organizačních prostředků.

Jako každý proces má i komunikace svoje vlastnosti a účastníky. Mezi její účastníky patří vysílatel neboli komunikátor a příjemce neboli komunikant. Mezi její další položky patří samotná informace, pramen informací nebo také zdroj informací, který vždy nemusí být nutně totožný s vysílatelem informace. Následně řadíme mezi účastníky komunikace samotné sdělení a jeho materiální nosič neboli kanál pro přenos informací.

Vlastnosti, které je potřeba při komunikaci dodržovat jsou přesnost, jež je hodnocena mírou shody toho, co chce komunikátor sdělit, a toho, co komunikant pochopí. Dále sem patří srozumitelnost, která udává množství potenciálních příjemců informací, kteří jsou schopni zprávu dekodovat. Následuje citová působivost, jež nám popisuje na jaké vrstvě vědomí či nevědomí dané informace u komunikanta působí a v neposlední řadě sem patří vlastnost, kterou nazýváme komunikační efektivitou, ta nám měří množství předaných informací (Musil, 2010, s. 15).

Pojem komunikace stále více nabývá na významu, nejen proto, že tato dovednost velice široce ovlivňuje osobnost člověka a jeho sociální status, ale také proto, že komunikace do jisté míry dokáže nahradit sociální styk. Tím je myšleno, že pokud hovoříme o komunikaci on-line, není zde třeba sociálního styku. Zde může vyvstávat problém, kdy mezi lidmi chybí fyzický kontakt neboli komunikace „face to face“ a nahrazuje jej virtuální komunikace.

2.2 Komunikace on-line

Jak uvádí Bystřický (2008, str. 7) obraz našeho světa se mění a utváří díky novodobým komunikačním technologiím, které se stávají jeho součástí. Postupně si zvykáme na používání vysoce rychlostních systémů zprostředkování, jako jsou internet, satelity, mobily, HD technologie pro vysoké rozlišení atp. Technologické fáze modernity s sebou přináší změny na úrovni informační, politické, sociální a také kulturní. Tyto zásahy do tradičních pojetí výkladu světa mění zásadním způsobem naše zažitě každodennosti. V podstatě se jedná o významný krok vpřed, o významný posun v chápání pojmu „pokroku“, který opět otáčí pozornost současného člověka k jeho odpovědnosti za přítomnost, která nám dosud nebývalým způsobem protéká mezi prsty.

Pokud je elektronická komunikace správně využita, může vést k vytváření sociálních dovedností. Na druhou stranu tato komunikace může vést i k negativním dopadům, kdy kvalita sociální interakce ustupuje kvantitě a navazované vztahy se stávají plošší a povrchnější. Je známo, že při internetové interakci se komunikující soustředí více na sebe, na své ego a prožívání. Může také docházet k tomu, že pro svoji snadnost a dostupnost je preferováno internetové spojení před reálným. Tento jev je velice častý. Uživatelé internetu volí snadnější cestu a úroveň jejich sociálních dovedností je snižována (Horská, 2010, str. 20).

Virtuální komunikace může být umožňována pomocí:

- e-mailů (elektronických dopisů),
- chatů (původ z angl. chat = pokecat si),
- ICQ (původ z angl. I seek you = hledám Tě),
- virtuálních diskusních skupin,
- vytváření zájmových komunit,
- zapojování se do diskusí,
- sociálních sítí (Vybíral, 2009, s. 271).

Internet, jako jeden z největších fenoménů dnešní doby, sebou přináší nové komunikační prostředí, na jehož základě dochází k sociální interakci a k mezilidské komunikaci. Pro mnoho lidí se stal internet velice důležitý v rámci komunikace s druhými. Jeho služby mohou využívat například lidé, kteří se cítí osamělí, mají potřebu být v neustálém kontaktu, lidé, kteří v běžném životě těžko navazují kontakty atp.

Uvedené komunikační prostředky ve virtuální prostředí mohou mít zjevný psychologický dopad na každého, kdo těchto možností využívá. Ten, kdo si zvykl používat internet ke komunikaci, si už jen těžko dovede představit, že by se ho dobrovolně vzdal. Můžeme říci, že internet zcela pozměnil naše komunikační návyky. Změnila se jak kvantita, tak kvalita odesílaných zpráv druhým osobám. Je třeba si uvědomit a vidět, že jde nejenom o komunikaci založenou primárně na textu, ale že jde o komunikaci, v níž se obsah pokouší sdělovat mnohé z toho, co jinak sdělují intonace, pohledy, gesta apod. (Vybíral, 2009, str. 272).

Vždy když vstoupíme do on-line prostředí opouštíme reálný svět a vstupujeme do prostředí tzv. kyberprostoru. Kyberprostor je označení pro virtuální svět, který existuje díky moderním technologiím. Pokud vstoupíme do kyberprostoru, tak zcela opouštíme svět reálný a vstupujeme do nového prostoru, kde je možné téměř cokoliv. Kyberprostor výrazně změnil mechanismy a podobu vzájemných interakcí. Ve zmíněném prostoru se zcela mění vnímání nejen ostatních lidí, ale i vnímání sama sebe (Hulanová, 2012, str. 27).

Kyberkultura je projev nových schopností lidí, které se spojují s novými technologiemi, jako jsou počítač a internet. Kyberkultura produkuje nové fenomény, které však vůči nastupujícím generacím působí jako danost, jako součást společnosti. Vedle tradiční kultury spatřujeme kyberkulturu jako další institut socializace. Můžeme říci, že se jedná o nový fenomén, který vzniká v rozpětí jedné generace a ve společnosti tak vedle sebe žijí generace s odlišnou zkušeností s kyberkulturou a s rozličným postojem vůči této kultuře. Pro nejmladší generace kyberkultura představuje socializační institut, zatímco pro nejstarší generaci úplně něco vnějšího, vůči čemuž si drží odstup. Spojení mládeže s kyberkulturou a odklon od tradiční kultury, jsou jednou z příčin generační propasti. Nutno podotknout, že kyberkultura doposud víceméně stojí mimo pozornost tradiční pedagogiky, je onou černou skříňkou (Sak, 2007, str. 25).

Připojit k internetu se může kdokoliv, aniž by při tom vynaložil velké úsilí nebo utratil velkou sumu peněz. Internet je otevřený a jeho volná povaha vede k snadnému vyrábění a distribuci nelegálního materiálu, což se může stát velkým problémem u dětí (Hulanová, 2012, str. 35).

V kyberprostoru se setkáváme s řadou nebezpečí, která jsou zcela odlišná od reálného prostoru. Jak uvádí paní Krčmářová (2012, str. 55), mezi nejznámější druhy nebezpečí na internetu patří:

- **Kyberšikana** – je chování, které odpovídá klasické šikaně, ale tato šikana je prováděna s pomocí elektronických prostředků. Elektronické prostředky mohou zvyšovat nebezpečnost této činnosti, protože stejně jako internet nezná elektronická šikana hranice. Závažnost kyberšikana spočívá především v tom, že díky anonymitě, kterou pachatelé mají, jsou v podstatě vždy nedopadení a nepotrestaní.
- **Kyberstalking** – termín označující opakované a stupňované obtěžování a pronásledování oběti. Oběť může pachatel například bombardovat SMS zprávami, e-maily, telefonáty apod.
- **Kybergrooming** – označuje chování uživatelů internetových komunikačních prostředků (chatu), kteří se vydávají za jinou osobu s cílem vylákat nezletilého komunikujícího na schůzku, může jej také sexuálně zneužívat nebo jinak zneužít.
- **Sexting** – jedná se o elektronické rozesílání textových zpráv, videí či fotografií se sexuálním podtextem.

Internetová komunikace přináší určité výhody, ale stejně tak i rizika. Většinou záleží, za jakým účelem uživatel internet používá a navštěvuje. Záleží na osobnosti jedince a na jeho přístupu k masovým informačním technologiím.

Spousta lidí, a nemusí se jednat pouze o mladou populaci, začíná mít více přátel a známých spíše ve vztahu online. Vznik dvojích vztahů, které spočívají na bázi online světa a offline světa, se stále více rozrůstá. Napomáhají k tomu různé sociální sítě, přes které se přátelíme, bavíme atd. Vztah online začíná nabývat více na své důležitosti a je otevřenějším a hlubším. Lidé prostřednictvím internetové komunikace ztrácejí zábrany, jsou důvěřivější, přátelštější, ale ne vždy se toto chování může vyplatit. V důsledku takového chování na internetu hovoříme o disinhibičním faktoru v prostředí internetové komunikace.

Disinhibice (Disinhibition Effect) spočívá v neviditelnosti komunikujícího a v jeho anonymitě. Disinhibice znamená větší uvolněnost a smělost účastníků elektronické komunikace, tito lidé ztrácejí zábrany, rozpaky, pochyby atd. O disinhibici nelze však hovořit pouze v pozitivním kontextu. Disinhibiční prostředí internetové sítě otvírá prostor i negativním jevům. Pokud člověk ztrácí zábrany, může dojít k nevhodnému chování jako

např. k nezdvořilosti, hrubosti až po vyjadřování nevhodných niterných emocí jednotlivce, které by jinak byly těžko ventilovány. Tím, že je internetová komunikace více či méně na úrovni anonymní, tím více lidé podceňují její nebezpečí (Horská, 2010, str. 19-20).

Dle Vybírala (2009, str. 273) se na disinhibici při on-line komunikaci podílí šest hlavních faktorů:

- anonymita,
- neviditelnost,
- asynchronicita komunikace (není zde nutnost reagovat ihned - reakci si mohou promyslet),
- neutralizace statusu (postavení komunikujícího v on-line světě se stává vedlejší a nepodstatné).

Jedinec se tedy při on-line komunikaci stává anonymním, do jisté míry „neviditelným“, komunikace je zcela v jeho rukou, tzn., že si svoji reakci může rozmyslet, popřípadě zcela ukončit komunikaci. Status člověka se zde stává zcela vedlejší a nepodstatným a to právě díky anonymitě, kterou jsme si již uvedli. Na uvedených faktorech vidíme, jak se zcela on-line komunikace odlišuje od běžné komunikace mezi jedinci. V některých případech nám virtuální komunikace může přinést výhody, ale musíme počítat také s negativními dopady, jež se na ni vážou.

Z výše uvedeného vyplývá, že sociální interakce prostřednictvím elektronických médií s sebou nese potenciál, který může být využit v její prospěch, ale i nepospěch. Četné výzkumy však poukazují, že jde spíše o jejich nepospěch. Poslední dobou se stále častěji objevují nejrůznější negativní zprávy o vlivu užívání internetu na lidskou psychiku. V každém případě však závisí především na uživatelích internetu, jestli dané komunikační prostředí využijí ke svému prospěchu nebo naopak (Horská, 2010, str. 24).

Nemůžeme opomenout také pozitivní dopady internetu na člověka. Internet je místem sloužícím k objevování a prozkoumávání světa, místem, kde jsou nahromaděné veškeré informace. V podstatě se jedná o ohromný vzdělávací nástroj. Informace a data, která potřebujeme, získáme na webu neuvěřitelně rychle. Internet nám tedy zjednodušuje život v mnoha ohledech, než pouze v hledání informací. Jedná se například o nakupování, hledání práce, mailování, skypování apod., či obecně nám pomáhá udržovat kontakt s lidmi, se kterými nemůžeme být v osobním kontaktu. Za další pozitivní charakteristiku je možno považovat možnost zábavy či realizace.

Hlavní odlišností kyberprostoru je, že není jednostranný jako televizní obrazovka. Možnost interakce pak jedince učí myslet a procvičovat mnohé sociální dovednosti, jako jsou navazování kontaktu s druhým člověkem, formulace a prosazování vlastních názorů, argumentace nebo projevování emocí. Člověk si také prohlubuje jazykové dovednosti a znalosti, jak v českém jazyce, tak i v cizím. Trendem současné doby je komunikace se zahraničními „online kamarády“. Internetová komunikace pomáhá rozvíjet fantazii především u dětí a mladé populace. V každodenním životě dětí a dospívajících může být internet rádcem. Za kladný efekt internetu považujeme fakt, že i velmi izolovaný člověk, člověk bez přátel si může najít prostřednictvím kyberprostoru své kamarády a nemusí čelit pocitům osamělosti a deprese (Krčmářová, 2012, str. 53).

Jednoznačnou předností komunikování v internetové síti je rychlost a možnost jednoduše si předat a poslat řadu dat. Internet také postupně zvyšuje dostupnost informací (Vybíral, 2009, str. 285).

Jak můžeme vidět internetové prostředí a jeho komunikace nám mnohé přináší. Nabízí mnoho kladů pro mladou populaci i dospělé, pomáhá nám se rozvíjet, poskytuje nám nejrůznější služby a v mnoha ohledech může nám i našim potomkům významně zjednodušovat povinnosti a aktivity našich každodenních životů. Na internet bychom se neměli dívat jako na něco špatného, protože má pro nás obrovský přínos. Musíme si akorát uvědomit, že jeho používání přináší rizika, jak v životě dětí, adolescentů, dospělých, tak i seniorů. Proto je důležité se s internetem naučit pracovat, vědět, jaká pravidla dodržovat při komunikaci na něm a naučit se rozeznávat rizikové oblasti.

2.3 Sociální síť

V následující kapitole vymežíme pojem sociální síť, uvedeme si jejich funkce, historii a také zmíníme nejpoužívanější sociální síť v České republice.

Sociální síť jsou virtuální propojeními skupin lidí, které umožňují mezi nimi sdílet různé typy informací. Sociální síť jsou často využívány, od přípravy televizních pořadů, přes organizování politických revolucí, informování o kandidatuře až po obyčejné chatování a sdílení různých dat s přáteli. Celosvětově existují desítky sociálních sítí. Sociální síť je propojená skupina lidí, kteří se navzájem ovlivňují. Stavebním kamenem sociálních sítí je sdílení informací na internetu mezi přáteli, respektive uživateli. Za takovéto informace se považuje prakticky cokoli, např. aktuální pocit, hudba, soubor až třeba po životopis. Díky sociálním sítím můžeme navazovat přátelství, vyměňovat si vzkazy, flirtovat apod. Často a nesprávně se zaměňují pojmy sociální síť a komunita, přičemž první výraz značí zcela volnou, náhodnou interakci, vzniklou na základě času a prostoru, kdežto komunita naopak znamená sdílení informací s podobně zaměřenými lidmi, kteří mají podobné zájmy (<http://wiki.aktualne.centrum.cz>⁶).

Jak uvádí Procházka (2010, str. 57), systémy sociálních sítí nejsou ničím jiným, než kombinací specializované webhostingové služby a specializovaného vyhledávače. Uživatel si vyplní svůj strukturovaný profil a hned po té může hledat a být nalézán. Snad proto, že jsou sociální síť zdarma, fungují dobře a jsou velmi rychlé, nabývají mezi lidmi stále větší popularity. Především díky zmíněným faktům si na internetu vydobily svoje nezastupitelné místo.

Jak uvádí zdroj Aktuálně.cz (<http://wiki.aktualne.centrum.cz>⁷) první varianty internetových sítí spatřily světlo světa v polovině 90. let minulého století s nástupem webů Geocities (1994), Theglobe.com (1995) či Tripod.com (1995). Druhá a vyspělejší vlna webových serverů přišla na konci 90. let, kdy se objevily SixDegrees.com (1997) následované Makeoutclub v roce 2000 a službou Friendster v roce (2002). Následně v roce 2003 vznikl jeden z nejužívanějších portálů MySpace a s ním společně profesně zaměřený LinkedIn. Avšak v roce 2004 se „zrodil král“ tzv. Facebook, který je dnes velmi úspěšný a neexistuje

6 Sociální síť. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/datarama/socialni-site/>

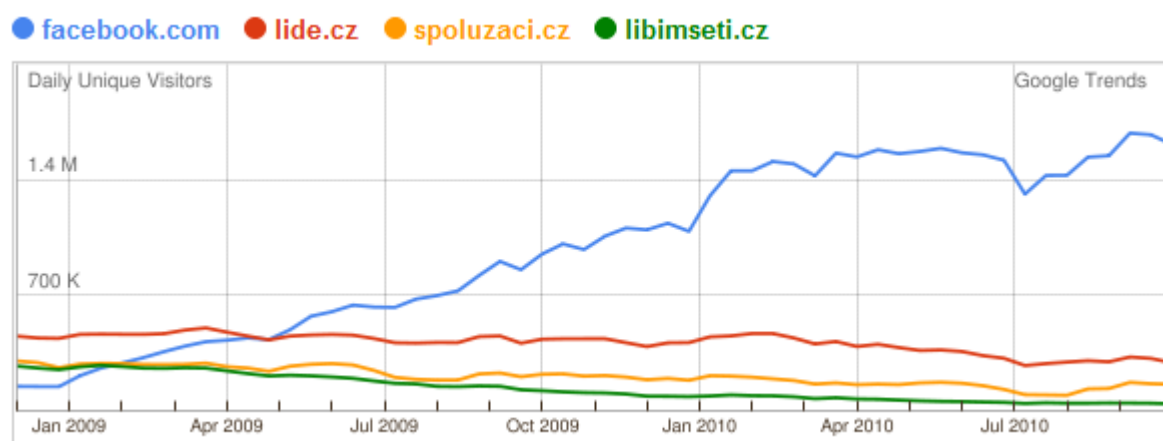
7 Sociální síť. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/datarama/socialni-site/>

snad člověk, který by tuto sociální síť neznal. Dle různých odhadů existuje asi 200 komunitně zaměřených webů, jež alespoň jednou denně využívá 46 procent celosvětové populace.

Mezi nejznámější sociální sítě v ČR patří:

- Facebook.com
- Twitter
- Libimseti.cz
- Lide.cz
- Spoluzaci.cz
- Myspace.cz

Užívané sociální sítě

G

Graf č. 1 Užívané sociální sítě

Zdroj: www.pooh.cz⁸

Z grafu číslo 1. vyplývá, že Facebook.com se řadí mezi nejužívanější sociální sítě v České republice.

⁸ Česko a sociální sítě v číslech. In: *Www.pooh.cz* [online]. 17.10.2010. 2010 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2016497>

Využití Twitter.com

Graf č. 2 Využití Twittet.com⁹

Zdroj: zdroj. www.pooh.cz

Pokud se podíváme na čísla uvedené v grafu č. 2, zjistíme, že v ČR využívá Twitter.com několik desítek tisíc aktivních uživatelů.

Dle výzkumného šetření Univerzity Palackého v Olomouci vyšlo najevo, že nejvíce českých dětí ve věku 11-17 má založený účet na sociální síti Facebook. Na sociální síti Facebook má svůj účet 81,84 % tázaných respondentů (10 830 dotázaných), z toho 56,13 % tvoří děti ve věku 11-14 let, 43,87% dětí ve věku 15-17 let. Z výzkumu také vyplývá, že poměr dívek a chlapců na zmiňované sociální síti je vyrovnaný (50,79% chlapci, 49,21% dívky) (Kopecký, 2012, str. 38-39).

Z uvedených údajů můžeme vyčíst, že sociální sítě mají své nezastupitelné místo v internetové komunikaci a s jejich vývojem a rozmachem můžeme do budoucna počítat. Měli bychom na tento vývojový trend připravovat nejen sebe, ale především děti, které si nebezpečí na internetu mnohdy neuvědomují.

2.3.1 Facebook

Facebook je sociální síť, která byla založena Markem Zuckerbergem, bývalým studentem Harvardské univerzity. Z počátku se jednalo o projekt určený pouze pro studenty univerzity, ale v průběhu pár týdnů byl rozšířen na další univerzity a postupně se rozšiřoval. Nakonec byl přístup otevřen pro všechny uživatele, kteří vlastnili univerzitní e-mailovou adresu. Od konce

⁹ Česko a sociální sítě v číslech. In: *Www.pooh.cz* [online]. 17.10.2010. 2010 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2016497>

února roku 2006 se do systému začaly připojovat další velké společnosti a od srpna roku 2006 se mohl připojit kdokoliv, starší 13 let.

Na začátku prosince roku 2007 se stal Facebook s více jak 60 miliony aktivními členy stránkou s největším počtem uživatelů mezi studentskými weby. Od září 2006 do září 2007 se Facebook.com řadil mezi nejnavštěvovanější stránky světa, což byl neuvěřitelný pokrok.

Jméno této slavné sítě vzniklo z papírových letáků z univerzit, kterým se říkalo Facebooks, ty se rozdávají studentům prvních ročníků na amerických univerzitách. Tyto letáky mají sloužit k tomu, aby se studenti blíže seznámili mezi sebou (<http://facebook-com.ic.cz>¹⁰).

Facebook se začal šířit po celém světě a otevírat se široké veřejnosti. Od 11. srpna 2006 se Facebook stal, jak již bylo zmíněno, přístupný každému uživateli staršímu třinácti let. Hlavní myšlenka, která tvoří zmiňovanou sociální síť, je aktivita uživatelů. Profily, fotky, videa, vzkazy na zdi, to všechno měly i předchozí sociální sítě, které ovšem nakonec odumřely. Jenže Facebook přidal novou funkci, která jej posunula dopředu a tou byl kanál „Vybraných příspěvků“ (News Feed). Tato funkce zajišťovala, aby se uživatelé na jeho stránce zobrazovaly veškeré změny, které jeho přátelé udělají. Ať se jedná o fotky, vzkazy, videa nebo cokoli jiného. Jeho popularita byla tak vysoká a dalo se očekávat, že všichni absolventi, kteří měli s Facebookem zkušenosti na univerzitách, budou chtít i nadále využívat jeho služby. Všechny zmiňované faktory daly vzniknout jedné z nejrozšířenějších sociálních sítí na světě a zcela jistě se zapíše do dějin jako jeden z dalších způsobů komunikace (Kulhánková, 2010, str. 9).

Sociální síť Facebook představuje největší síť současnosti. Prostředí Facebooku je přeloženo do šedesáti-osmi jazyků včetně češtiny. Můžeme jej tedy považovat za tzv. „giganta“ mezi sociálními sítěmi. Samozřejmě je velmi prospěšný, umožňuje nám být v kontaktu s lidmi prakticky neomezeně, ale neměli bychom opomíjet rizika, která jsou s ním spojena. Jak již bylo zmíněno, nebezpečí internetové komunikace se týká především dětí, protože nejsou zkušené, jsou naivní a přátelské. Proto je důležité se zaměřit na prevenci rizikového chování spojeného s užíváním Internetu. Jedná se jak o edukaci dětí v této oblasti, tak o edukaci učitelů, rodičů i učitelů budoucích.

10 Vše o facebooku: Facebook-historie. *Facebook-com.ic.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://facebook-com.ic.cz/historie.html>

3 Bezpečnost dětí na internetu

Běžně se snažíme za každých okolností děti chránit. Internet a jeho prostředí poskytuje prostor, kde se děti nachází na nehlídaném a nezabezpečeném „území“ a tento prostor je někdy velmi přehlížený jak rodiči, tak vychovateli, učiteli atd. V následující kapitole bude poukázáno na rizika plynoucí z využívání internetu a na možnosti prevence. V neposlední řadě si řekneme, kam se v případě potřeby můžeme obrátit o pomoc.

O rizicích internetu je potřeba vědět a otevřeně o nich mluvit, být na ně dopředu připraven a umět je řešit. Hlavně rodiče by měli rizika, která přináší internet znát a připravit na ně nejen sebe, ale hlavně své děti. Mezi základní negativní jevy internetu patří možnost nepřírodního úniku do světa fantazie počítačových her, virtuálních lákadel a „online efekt ztráty zábran“, jak již bylo řečeno tzv. disinhibice na internetu. Lidé mohou utíkat od všedních starostí a každodenního života do světa fantazie, a potom na internetu tráví celé hodiny. Tím se začnou ochlazovat jejich skutečné vztahy na úkor těch virtuálních. Jednoduše můžeme říci, že začnou žít život v síti než v reálu. Může se stát, že si tito lidé ani postupem času neuvědomují, co je jen virtuální a co reálné.

Proč lidé unikají do virtuálního světa? Může k tomu vést neúspěch ve vztazích, strach ze skutečného života, nedostatečné komunikační dovednosti, handicap apod. Ve virtuálním světě je mnohem snadnější se seznámit. Sami si vybíráme s kým, kdy a kde budeme komunikovat. Velmi často se při internetové komunikaci uvolníme a takovéto uvolněné chování znamená ztrátu zábran. Díky internetu se jedinec může naučit lépe komunikovat a vyjadřovat své názory a emoce, a to beze strachu a srozumitelně. Na druhé straně, pokud se člověk až moc „uvolní“ a dojde k napadání druhých, k extrémní kritice a hodnocení, k agresivitě či vulgarismům, je to tzv. „přes čáru“ (Krčmářová, 2012, str. 54).

Co můžeme dělat, abychom snížili rizika? Základem je prevence. Prevence je vždy lepší než náprava škod. Proto se opravdu vyplatí energii a čas věnovat prevenci, která zahrnuje debaty o rizicích, tvoření pravidel, nainstalování vhodného softwaru atd. Prevence je stokrát příjemnější a v dlouhodobém důsledku i výrazně efektivnější než řešení již vzniklé krizové situace.

Jak uvádí Kopecký (2012, str. 44) téma prevence rizikového chování spojeného s využíváním ICT je u nás, v české společnosti, diskutováno již mnoho let. V současnosti existuje velké množství preventivních programů, které jsou realizovány, jak státními institucemi, tak i soukromými subjekty.

Stavebním kamenem prevence je tedy dobrá výchova – proaktivní. Proaktivní přístup k životu znamená, že se snažíme mít vliv na to, aby se dělo jen to správné. Proaktivní výchovu můžeme považovat za nejlepší prevenci, jak se nedostat do situací, kdy už je každá rada drahá. Protože pokud necháme děti dělat to, co chtějí dělat, ale s určitým omezením, tak celkem bez problémů to přijímají a chápou, že jsou věci, které nesmějí dělat vůbec. Naopak, když děti nemohou spoustu věcí dělat, tak bojují za každou maličkost. Z uvedeného vyplývá, že lépe funguje a efektivnější je poučené používání počítače a internetu s konkrétními domluvenými pravidly než nesmlouvavý a zbrklý zákaz všech online činností. Rodiče si také musí uvědomit, že počítač doma není pro dítě jediný dostupný, ale že se dítě s počítačem setkává ve škole, mimo školu, u kamaráda a mělo by znát pravidla. Zákaz tedy opravdu nic neřeší (Krčmářová, 2012, str. 59).

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vypracovalo následující pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu. Patří sem např. nikdy nesdělovat adresu svého bydliště, číslo domu, adresu školy, telefonní číslo, jména rodičů atd. Tedy nesdělovat žádné osobní údaje. Neposílat nikomu fotografie po internetu, číslo kreditní karty atd. Nikdy nikomu neprozradit své přihlašovací údaje ani svému nejlepšímu kamarádovi. Bez svolení rodičů si nikdy nedomlouvat osobní schůzku s někým, koho známe pouze prostřednictvím internetu. Rodiče vždy musí bezpodmínečně vědět, kam děti jdou a s kým. Pokud se nám zdá, že se na chatu probírají věci, které nás přivádí do rozpaků nebo nás děsí, nepokračujeme v chatování. Nikdy neodpovídat na zlé, urážlivé nebo hrubé e-maily. Pokud takovéto e-maily dítě dostane, oznámí to rodičům. Nikdy neotvírat soubory přiložené k e-mailům, které přišly od lidí, které neznáme. Tyto zprávy mohou obsahovat viry nebo jiné programy, které by mohly poškodit nebo zničit důležité informace a významně poškodit software počítače. Vždy říci rodičům o všech vulgárních a nepříjemných výrazech na internetu, to samé platí pro obrázky s vulgární tematikou. Vždycky být sám sebou a nehrát si na někoho, kým nejsme. Domluvit si s rodiči pravidla používání internetu a dodržovat je. Podstatné je se domluvit, kdy a jak dlouho internet můžeme používat. Jestliže na internetu najdeme něco, co se nám bude zdát nelegální, oznámíme to rodičům (www.msmt.cz¹¹).

Pro rodiče Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vypracovalo také pravidla. Některá z nich jsou např. Nechat dítě, ať nás poučí o službách, které používá, a ujistit se o jejich obsahu. Nikdy svému dítěti v žádném případě nedovolit setkání o samotě s někým,

11 Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu. In: *Msmt.cz* [online]. 2004 [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/HTM/PHPPravidlaprorodiceadeti.htm>

s kým se seznámilo na internetu. Zajímat se o internetové kamarády našich dětí stejně tak, jako se zajímáme o jejich kamarády ve škole. Při komunikaci s dítětem je důležitá otevřenost. Při nepříjemných zkušenostech dítěte s děsivým obsahem nebo nepříjemným člověkem není řešením trestat dítě nebo mu zakazovat používat internet. Rodič by měl dítěti poradit, jak se v budoucnu nepříjemným zkušenostem vyhnout. Jak se rodič zachová v určitých situacích, ovlivňuje to, zda se mu dítě svěří i v budoucnu. Na místa s nevhodným obsahem se může dítě dostat zcela náhodou. Neexistuje stoprocentní ochrana, a proto se vyplatí dítě vychovávat tak, aby si podobné skutečnosti interpretovalo způsobem odpovídajícím jeho věku. S dítětem totiž nemůžeme trávit veškerý čas a neustále ho hlídat. Nebezpečí, že dítě vstoupí na stránku s nevhodným obsahem lze snížit jednak prostřednictvím možností zabudovaných přímo do internetového prohlížeče a jednak prostřednictvím speciálních programů obsahující nepřetržitě aktualizovaný seznam stránek pro děti nevhodných. Takto určené programy bývají k dispozici většinou zdarma. Není na škodu uvažovat o společné e-mailové schránce s našimi dětmi. Sledovat soubory, které dítě z internetu stahuje a ukládá je na disk. Pozorovat, kolik času dítě u počítače denně stráví. Zdali se nepohybuje ve virtuálním světě her častěji než na hřišti? Jestli více nekomunikuje přes internet s anonymními osobami než se svými kamarády? Nesmíme dovolit, aby virtuální realita dítě pohltila! O radu, jak vychovávat dítě ke správnému užívání internetu můžeme vždy požádat pedagoga, psychologa či pracovníka internetových firem (www.msmt.cz¹²).

Nyní jsme uvedli několik nejdůležitějších rad, které slouží k prevenci rizikového chování na internetu. Jak z uvedeného vyplývá, je důležité se zaměřit jak na edukaci dětí, tak na edukaci rodičů, ale i učitelů, vychovatelů atd. Další formou prevence představuje prevence nabízením různých alternativ k rizikovému chování na internetu. Jedná se např. o nabídku volnočasových aktivit apod. Za důležitou formu preventivních aktivit považujeme rovněž prevence realizovaná předkládáním pozitivních vzorů chování u rodičů, učitelů a vrstevníků. Tato prevence by měla být součástí procesu výchovy dítěte zcela automaticky (Kopecký, 2012, str. 44 - 45).

3.1 Linky a centra e-bezpečí

- **Horká linka** (www.horkalinka.cz)

12Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu používání internetu. In: *Msmt.cz* [online]. 2004 [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/HTM/PHPPravidlaprorodiceadetia.htm>

Horká linka je kontaktní centrum, které přijímá různá hlášení týkající se nezákonného a nevhodného obsahu na internetu. Její prvořadým cílem je odstranění nezákonného obsahu z internetu v co nejkratší době od chvíle, kdy se o nezákonném obsahu pracovníci Horké linky dozví.

- **Internet Hotline** (www.internethotline.cz)

Jedná se o první českou internetovou horkou linku. Internet Hotline Nadace Naše dítě ve spolupráci s veřejností, Policií ČR a provozovateli internetových služeb, která čelí šíření dětské pornografie a také šíření dalšího nelegálního obsahu internetem.

- **Policejní internetová horká linka – hlášení kyberkriminality** (www.policie.cz)

Internetová horká linka provozovaná Policií ČR zpracovává připomínky a poznatky občanů o konkrétních případech podezření na spáchání kriminality v prostředí počítačové sítě internet, jako například šíření nelegálních forem pornografie, šíření extremistické propagandy, pokusy o zneužívání internetového bankovníctví, porušování autorských práv, vyhrožování, vydírání, hacking, atd. (Eckertová, 2013, str. 177-179)

- **Sdružení linka bezpečí** (www.linkabezpeci.cz)

Linky bezpečí má své základní poslání, které je poskytovat telefonickou krizovou pomoc a poradenství dětem a mladým lidem, kteří se nacházejí v tíživé životní situaci takového rozměru, že ji nemohou nebo nedokážou zvládnout vlastními silami. Tato pomoc je určena dětem do 17 let (včetně) a pro studenty denního studia do 25 let.

Dítě může kdykoliv pracovníky Linky bezpečí kontaktovat telefonicky na čísle 116 111 zdarma a anonymně. Lze komunikovat také prostřednictvím e-mailu pomoc@linkabezpeci.cz nebo chatu chat.linkabezpeci.cz.

- **Dětské krizové centrum** (www.linkaduverydkc.cz)

Dospělí i děti mohou hledat pomoci na Lince důvěry Dětského krizového centra, které funguje úplně anonymně a nonstop na tel. čísle: 241 484 149. Od ledna 2013 je možné využívat také nově mobilní číslo: 777 715 215.

- **Bílý kruh bezpečí** (www.bkb.cz)

Bílý kruh bezpečí je občanské sdružení, které doporučuje oběti stalkingu i kyberstalkingu (nebezpečného pronásledování) oznámit pronásledovateli, že si nepřeje jakýkoliv další

kontakt. V případě dalšího pokračování doporučuje nulovou reakci na podněty, které je třeba shromažďovat jako budoucí možné důkazy. V případě dlouhého trvání nebo nebezpečných výhružek doporučuje stalking oznámit Policii ČR.

- **Poradna projektu Bezpečný internet** (bezpecnyinternet.cz/poradna/default.aspx)

- **Poradna E-Bezpečí** (www.napisnam.cz)

Projekt E-Bezpečí je realizovaný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a je zaměřený na prevenci, vzdělávání, intervenci, výzkum a osvětu spojenou s rizikovým chováním na internetu a souvisejícími fenomény. Zmíněný projekt se specializuje na:

- a) kyberšikanu a sexting,
- b) kyberstalking a stalking,
- c) kybergrooming,
- d) rizika sociálních sítí,
- e) hoax a spam,
- f) zneužití osobních údajů v prostředí elektronických médií (Eckertová, 2013, str. 181-183).

Uvedeny jsou neznámější linky bezpečí a poradny. Samozřejmě je celá řada různých internetových poraden, které ještě můžeme najít a obrátit se na ně. Jde hlavně o to, abychom věděli, že pokud se cítíme v nebezpečí, jsou místa, kde nás vyslechnou a pomůžou nám. Proto je důležité o těchto možnostech informovat děti.

Každý rodič se snaží naučit opatrnosti své dítě v reálném světě a stejně tak, by rodiče měli dětem již od raného věku se snažit vysvětlit, jaké o sobě mohou na internetu zveřejňovat informace, s kým a jak mají komunikovat při internetových diskusích, že nikdy nesmí důvěřovat lidem, které znají pouze z virtuálního světa a říci jim jaké další nebezpečí je na internetu může potkat. Bohužel se však takto velice často neděje, protože rodiče virtuální hrozby stále ještě podceňují a myslí si, že pokud je dítě doma, tak se mu nemůže nic stát. Tato domněnka rodičů je zapříčiněna tím, že oni sami vyrůstali v době, kdy nebezpečí útoků prostřednictvím počítačů či mobilních telefonů neexistovalo vůbec nebo se teprve začalo utvářet. Proto si tyto nebezpečné jevy nemusí plně uvědomovat či je podceňují.

4 Pubescence

Celý proces dospívání je velmi náročný a zdoluhavý. Může trvat až šest let, proto se prožívání a chování u jedinců může značně lišit. V této kapitole se budu věnovat zřetelnému vymezení zkoumaného vývojového období, které je důležité především pro praktickou část této práce. Nejdříve však upřesníme pojem dětství, co se v tomto období děje, co je jeho obsahem a jaký vliv má na vývoj osobnosti a poté se zaměříme na období dospívání.

4.1 Pojem dětství

Dítě je jedince nacházející se v určitém věkovém rozmezí, které označujeme jako dětský věk či dětství. Avšak pouhé stanovení věkového rozmezí dětství nám říká velmi málo, proto bychom se především měli zajímat o to, co se v tomto období děje a co je jeho obsahem. Pokud se díváme na dítě jako na osobnost, tak tento pohled musí být nutně pohledem vývojovým, orientovaným na vznikání toho, čím je osobnost definována. Zjednodušeně můžeme říci, že dítě je osobností v dynamice jejího konstituování a vznikání. Pokud přemýšlíme o vývoji osobnosti dítěte, východiskem je, že jde o vývoj bytosti v jejím celistvém uspořádání - vzájemně se prostupují vývoj tělesný s vývojem psychickým. Dále se vyvíjí sociální začleňování, vztah k druhým lidem i k sobě samému, vyvíjí se vlastnosti i jejich projevy, vyvíjí se poznávání, jednání i emocionální prožívání, vyvíjí se toužení, chtění, morální postoje atd (Helus, 2009, str. 87).

Z výše uvedeného vyplývá, že vývoj osobnosti není jen proudem změn, ale má svou strukturu. Struktura takového vývoje se člení na stadia, která se jedno od druhého odlišují zřetelnými znaky a následují po sobě v určitém zákonitém sledu. Periodizace takového vývoje, má sice značně obecnou platnost, přesto je konkrétním jedincem realizována v řadě směrů individuálně specificky. Jedná se o vývoj života určitého jedince a ten je přeci vždy jedinečný (Helus, 2009, str. 88).

Je zřejmé, že každý si pod pojmem dítě a dětství představíme něco jiného. Důležité především je si uvědomit, že dětství je důležitá vývojová etapa lidského jedince a tato etapa trvá od narození až po dospělost. Podle Vágnerové (2000, str. 34) období dětství zahrnuje období prenatální, novorozenecké, kojenecký věk, batolecí věk, předškolní věk, nástup do školy, školní věk, pubescenci a adolescenci.

Dětství je základním stavebním kamenem našeho budoucího života, proto bychom mu měli věnovat zvýšenou pozornost. Utváření a podoba dětství je však v rukou našich nejbližších, protože právě oni se na jeho vytváření podílí nejvyšší mírou. Jsou i další činitelé, kteří se na formování dětství podílí jako např. rodinné prostředí, rodinné vztahy, tradice

v rodině, kamarády, vychovateli, zájmovými kroužky, spolužáky a učiteli ve škole, volnočasovými aktivitami, masovými sdělovacími prostředky, reklamou a v neposlední řadě informačními a komunikačními technologiemi, které se v současnosti podílí na změně v osobnosti dítěte a jeho dětství.

V současnosti vyvstává otázka, zda se v průběhu staletí, a zejména tedy v posledních desetiletí nezměnilo dítě a jeho dětství. Rozhodně se změnila situovanost současných dětí. Situovaností myslíme životní podmínky, ve kterých dnešní děti žijí a které na ně doléhají a ovlivňují jejich prožívání, vlastnosti, projevy ať už pozitivně či negativně.

Dle Heluse (2004, str. 64-79) má současné dětství dominující znaky a jedná se o dětství:

- medializované,
- konzumní,
- scholarizované,
- proplánované oproti zanedbávanému,
- emocionálně přetížené,
- agresivní oproti viktimizovanému.

V současné době na dítě působí média, televize, počítač a právě tyto zmíněné informační prostředky znamenají bezesporu dalekosáhlé obohacení života. Lidstvo se najednou stává systémem navzájem propojených částí a i nejdlehlší končiny světa jakoby nám jsou na dosah. Význam času a prostoru se mění, protože najednou můžeme navazovat kontakty, získávat bezprostřední informace, tak jako by existovala všudypřítomnost. Informační a komunikační technologie nabízejí rozmanité způsoby zábavy a přinášejí nám příležitosti k navazování povážlivých kontaktů, které mohou přerůst v nebezpečí. Tato negativní stránka médií však nemá anulovat pozitiva. Její výskyt je reálný a za jistých okolností způsobuje vážná ohrožení osobnosti dětí a mladistvých (Helus, 2004, str. 64).

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, největším fenoménem a činitelem v proměně současného dětství je internet, který představuje až neuvěřitelně snadný přístup k informacím, ale i možnost bleskurychlé komunikace.

4.2 Období dospívání

Období dospívání je pro jedince náročné, protože se jedná o přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Dle Vágnerové (2000, str. 209) období dospívání dělíme na dvě fáze. První fází je tzv. pubescence a druhou fází je tzv. adolescence. My se v následujícím textu zaměříme na první fázi, kterou je pubescence. Na tuto věkovou kategorii bude zaměřena praktická část práce. V následující kapitole si uvedeme důležité vývojové změny osobnosti, stádia vývoje, proměny prožívání pubescenta apod.

Jak uvádí ve své knize Helus (2004, str. 209), slovo pubescence je odvozeno od latinského slova „pubes“, což znamená chmýří, vousy, v přeneseném významu pak pohlavní orgány. Pubescenci tedy můžeme chápat jako nabývání dospělosti.

Vývojové stádium pubescence bývá také označováno jako střední školní věk, tím se zdůrazní vývojový význam přechodu dítěte na druhý stupeň základní školy nebo může označovat také ranou adolescenci, tím se zase zdůrazňuje, že dětství je zde překonáváno nastupujícím dospíváním, jehož znakem je probouzející se sexualita (Helus, 2004, str. 209).

Fáze pubescence je časově lokalizována přibližně mezi 11. a 15. rokem života, s určitou individuální variabilitou, danou v tomto případě především geneticky. Ve zmíněném období dochází ke komplexní proměně všech složek osobnosti dospívajícího. Nejvíce si můžeme všimnout tělesné proměny, spojené s pohlavním dozráváním. V celkovém vývoji dochází ke změně způsobu myšlení, kdy dospívající je schopen uvažovat abstraktně, např. o různých alternativách, které zatím reálně nenastaly. Pubescent se začíná osamostatňovat z vázanosti na rodiče, zakončuje povinnou školní docházku, volí si budoucí zaměstnání, získává první zkušenosti z partnerských vztahů atd.

V období dospívání se u jedince děje mnoho změn, tyto změny vedou postupně ke ztrátě starých jistot a potřebě nové stabilizace za nových podmínek. Jedním z hlavních úkolů puberty je dosažení nových jistot, dosazení nové přijatelné pozice, a tím potvrzení určité jistoty (Vágnerová, 2000, str. 211).

Proč je pro jedince období dospívání tak náročné? Jak říká Helus (2004, str. 210) ve své knize, mezi předchozí fází – raným školním věkem – a pubescencí je poměrně ostrý předěl, poměrně nejostřejší ze všech, jimiž v životě procházíme. Pubescence je věk plný neklidu a dramatických proměn těla i duše. Tuto změnu provází hluboké krize, změny nálad, názorů a tužeb.

Nyní si vyjmenujeme dle Vágnerové (2000, str. 211-228) oblasti, které nám ujasní představu o zmíněném vývojovém období.

- Tělesná proměna a její subjektivní význam – přijetí vlastního těla.
- Proměna prožívání pubescenta – kolísavost emočního ladění, větší labilita, tendence reagovat přecitlivěle na běžné podněty apod.
- Sebeuvědomění jako chlapce, dívky / muže, ženy.
- Rozvoj poznávacích procesů v období puberty – dospívání je typické potřebou a schopností uvažovat o tom, jaký by tento svět mohl nebo měl být. Dospívající umí uvažovat hypoteticky, nezávisle na konkrétním vymezení problému, začíná uvažovat systematicky a dovede různé myšlenky kombinovat a integrovat.
- Přijetí vlastního postavení ve vrstevnických skupinách.
- Rozvoj identity pubescenta – pubescence je důležitá fáze pro hledání a rozvoj vlastní identity.
- Socializace dítěte – spojená s ukončením povinné školní docházky a volba další vzdělávací varianty.

Zmíněné oblasti jsou uvedeny pouze stručně za účelem vytyčit hlavní mezníky, které se v období dospívání vyskytují. Důležité je však podotknout, že u každého jedince může vývoj probíhat odlišně. Vývoj osobnosti je dán především geneticky a nelze vždy přesně určit.

5 Volný čas dětí a mládeže

Diskutovanou otázkou se stále více v průběhu posledních let stává pojem volný čas dětí a mládeže. Volný čas dětí a mládeže se dostává do zájmu pedagogů, psychologů i sociologů, kteří se snaží zmiňovanou problematiku hluboce prozkoumat a vytvořit komplexní pojetí dané problematiky. Přínosem by poté mohlo být maximální zdokonalení a zkvalitnění přístupu k problematice, ale i její plynulý a důsledný rozvoj (Hofbauer, 2010, s. 10).

V následující kapitole vymežíme pojem volný čas, jeho funkce, smysl a důležitost pro život jedince. Pokusíme se také o shrnutí problematiky volného času v průběhu historického vývoje, abychom viděli jeho proměny.

5.1 Pojem volný čas

Samozřejmě existují různé představy o tom, co je a co není volný čas. Neexistuje však ostrá hranice mezi časem volným a časem ostatním. Většinou záleží na osobním pojetí volného času každého jedince. Někdo může považovat za volný čas úplně něco jiného než druhý jedinec a naopak. V této kapitole se tedy budeme zabývat vymezením volného času, zaměříme se také na funkce volného času a následně se pokusíme o nastínění vývoje volného času a určení problémů, se kterými se v současnosti potýká.

Volný čas představuje seskupení aktivit, které se liší od úkolů v domácnosti, fyziologických potřeb (péče o tělo, stravování, spánek atd.) nebo od práce. Můžeme říci, že ve volném čase člověk nachází uspokojení, které vyplývá z kontaktu s oblíbenou činností. Ve volném čase nesmí být pocit nucenosti k určité aktivitě. Člověk by tedy neměl dělat, co nechce a co ho nebaví. Pokud tedy člověk je do něčeho nucen a nemůže dělat věci, které jej baví, může vznikat pocit neuspokojenosti.

Jak uvádí Hofbauer (2010, str. 13) volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem jakýchkoliv závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí a zvláště z dělby práce. Přesněji a úplněji však zní charakteristika jako činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší jisté prožitky, uspokojení a příjemné zážitky. Definice volného času zní jako doba, kterou má člověk po splnění všech pracovních, fyziologických a dalších potřeb a povinností spojených např. s chodem domácnosti, s výchovou dětí atd. (Hájek, 2008, str. 10).

V nejširším slova smyslu lze volný čas chápat, jako prostor pro všestranný rozvoj osobnosti a také jako kulturní funkci, která má za úkol kultivovat tvořivě síly člověka. Prožívání volného času ve vztahu k jedinci má však i další funkce a to funkci kompenzační, socializační, sdružovací apod. (Filipcová, 1967, str. 107). Volný čas lze tedy chápat i jako

kultivaci člověka, protože právě onen volný čas a jeho využití, ukrývá klíč k otázce modelu žádoucího vývoje člověka naší společnosti.

Hlavní funkcí volného času je funkce regenerační. Regenerační funkce může být protiváhou stressovým situacím, jež vznikají z nadbytku obtížně splnitelných povinností, které musí člověk zvládnout (Filipcová, 1967, str. 47-48). Podrobnější rozdělení funkcí volného času uvádí Veselá (1999, str. 28), která je dělí následně:

- Funkce rekreační,
- funkce reprodukce pracovní síly,
- funkce mnohostranného rozvoje osobnosti.

Vidíme, že se jedná o důležité funkce, jež nám právě volný čas a jeho kvalitní využívání přináší.

Volný čas můžeme trávit různými způsoby. Máme na výběr z pestré škály možností jak jej využít. Záleží však na kvantitě a kvalitě využívaného volného času. U značné části populace je sklon spíše k pasivnějšímu a nenáročnému trávení volného času. Do trávení volného času velmi významnou měrou zasahuje také ekonomický faktor, který ve velkém měřítku rozhoduje o místě a způsobu trávení dovolené, o cestování, ale i o řadě dalších volnočasových možností (Duffková, Urban, Dubský, 2008, str. 163-164).

Jak píše Filipcová (1967, str. 23-24) výsledkem činnosti ve volném čase není výtvar, ale prožitek současně s požitkem nebo poznatkem.

Volný čas je tedy důležitý pro náš osobní rozvoj, přináší nám pocit uspokojení a odreagování. Záleží na každém z nás, co si pod volným časem představíme a jak ho budeme trávit. Důležité je však neopomíjet jeho důležitost a brát na vědomí jeho prospěch každému jedinci. Volný čas má své důležité funkce, kterými se vyznačuje.

5.2 Vývoj volného času

Volný čas se objevuje již v dávné Antice, kdy cílem člověka, žijícího v antické společnosti, bylo harmonicky rozvinout duševní i fyzickou stránku člověka podle vzoru tzv. kalokagathie. Není tedy na místě se domnívat, že v minulosti byl volný čas chudý a strohý. Dle Verdona (2003, str. 19) tato tvrzení jsou zapříčiněna velkým nedostatkem dochovaných pramenů, které by se touto problematikou zabývaly. O tom, jak vypadal volný čas dříve, se dá pouze diskutovat. Byly nalezeny malby na stěnách skály, ručně vyráběné hračky z různých

kostí, kůže a plodů aj. V minulosti si lidé hráli s tím, co jim poskytla příroda, co si sami nějakým způsobem mohli vyrobit. Nebylo totiž moc možností na využití volného času. Přesto všechno se však lidé dokázali zabavit.

Volný čas se ve společnosti objevuje s příchodem průmyslové revoluce a nese své specifické znaky. Jedná se o volný čas individualizovaný, všeobecný a týká se převážně většiny členů společnosti. Je postaven do protikladu k pracovní době. V 60. letech minulého století bylo období boomu volného času, které znamenalo, že volný čas a jeho využívání má nepopíratelné historické tendence k růstu. Jeho objem se neustále zvětšoval a zároveň s tím začínají lidé volnému času přisuzovat stále větší význam. Právě v tomto okamžiku přestává být centrální hodnotou práce a její význam přebírá volný čas (Duffková, Urban, Dubský, 2008, str. 153).

Do popředí zájmu se problematika volného času dostává v průběhu 19. a 20. století. Musíme však zmínit, že tomuto rozvoji předcházelo mnoho různých společenských změn. Jednalo se především o revoluční proměny lidské společnosti – transformace z feudálního zřízení na demokratické. Vznikl nový společenský řád založený na rozvoji techniky, vědy a osvobození člověka. Součástí rozvoje demokracie je i nové uchopení významu dětí a mládeže (Hofbauer, 2010, str. 16).

Jak bylo uvedeno, v naší společnosti došlo k velkému rozvoji techniky. V současné době do využívání a prožívání volného času nejvíce zasahují velmi rychle se rozšiřující média a internet. Nyní počítač s přístupem na internet využívají lidé zcela denně. Děti a mládež se stále více nechávají pohlcovat mediálním světem a především internetem. Digitální média se pro ně stávají tzv. „branou“ do reálného světa. Pomocí jediného kliku myší můžou děti, mladí lidé, dospělý i senioři získat stovky i tisíce přátel a vytvářet stále nové sociální kontakty. Velmi často ani rodiče neví, co jejich dítě na internetu dělá, s kým se tam přátelí, jaké své osobní údaje sdílí apod. Stále častěji malé děti se naučí dříve než tužku držet počítačovou myš (Hulanová, 2012, str. 13).

Můžeme tedy říci, že značnou mírou se internet a informační technologie podepsaly na vývoji volného času a dále se velmi podstatně podepisovat budou. Úkolem společnosti je se změnám přizpůsobit a brát je jako samozřejmost současnosti. Nedívat se na ně tudíž, jako na něco špatného, ale uvědomit si, že jde o vývoj nejen volného času, ale celé společnosti. Jde o vývoj a v každém vývoji se objevuje něco nového, něco nepoznaného, něco na co nejsme doposud zvyklí. Avšak není správné nové a nepoznané „věci“ automaticky brát jako špatné. Vše nové znamená především obrovský krok vpřed, jak pro celou společnost, tak pro každého jednotlivce zvlášť.

6 Empirické šetření

V této kapitole bude představena výzkumná metoda, výzkumný vzorek, formulovány hypotézy a uvedeny data z dotazníkového šetření. V závěru budou diskutovány výsledky. Pro účely této práce byl zvolen kvantitativní výzkum, který bude popsán níže.

V následující části kapitoly jsou zpracována data, která jsem získala pomocí dotazníků (viz. Příloha č. 1.). Otázky byly kladeny tak, aby co nejvíce zachytily problematiku volného času a internetu dospívajících. Dotazníky respondenti vyplňovali anonymně, proto je předpoklad, že odpovědi jsou pravdivé a objektivní. Za výzkumný soubor byli zvoleni žáci Základní školy Mlýnská 1, Mohelnice ve věku od 12 – 14 let. Jedná se o žáky druhého stupně, kteří se nacházejí v bouřlivém vývojovém období – pubescenci. Tento výzkumný soubor byl zvolen právě pro jeho specifické vývojové období a také proto, že se v tomto období velkou měrou formuje osobnost člověka a jeho životní styl, se kterým souvisí i využívání volného času.

Otázky v dotazníku byly zvoleny tak, aby pro respondenty byly plně pochopitelné a srozumitelné. Při sestavování dotazníku jsem se držela odborné literatury zaměřené na kvantitativní výzkumy.

6.1 Výzkumný cíl

Cílem výzkumného šetření je zjistit zda a jakým způsobem internet a sociální síť Facebook ovlivňují trávení volného času dospívajících ve věku 12 – 14 let a analyzovat zda je rozdíl ve využívání internetu a sociální sítě Facebook mezi dívkami a chlapci.

Dílčí cíle:

- Popsat rozdíly ve frekvenci a množství času využívání internetu mezi dívkami a chlapci.
- Analyzovat rozdíly trávení v prožívání volného času na internetu a na Facebooku mezi dívkami a chlapci.
- Prozkoumat jestli dospívající děti mají povědomí o nebezpečí na internetu.

6.2 Formulace hypotéz

Důležité je říci, že před formulací hypotéz stojí vždy stanovení výzkumného problému (Svoboda, 2012, str. 5).

Hypotézy formulujeme jako tvrzení, které je vyjádřeno oznamovací větou a musí vyjadřovat vztah mezi dvěma proměnnými. Hypotéza musí být vždy formulovaná jako tvrzení o rozdílech, vztazích nebo následcích. Musí ji být možno empiricky ověřit, tedy i proměnné, které v hypotéze vystupují, musí být měřitelné. (Chráška, 2007, str. 17).

Stanovení problému

P1: Je ve frekvenci návštěvnosti internetu rozdíl mezi chlapci a dívkami?

P2: Stráví na internetu více času chlapci než dívky?

P3: Je dívek, které mají založený účet na Facebooku, více než chlapců, kteří mají založený účet na Facebooku?

P4: Využívají dívky sociální síť Facebook více než chlapci?

P5: Je rozdíl ve znalosti nebezpečí na internetu mezi dívkami a chlapci?

P6: Zúčastnilo se přednášek o bezpečném chování na internetu více dívek než chlapců?

Formulace hypotéz

H1: Chlapci navštěvují internet frekventovaněji než dívky.

H2: Chlapci tráví více souvislého času na internetu než dívky.

H3: Počet dívek, které mají založený účet na Facebooku není větší než počet chlapců, kteří mají založený účet na Facebooku.

H4: Dívky využívají sociální síť Facebook častěji než chlapci.

H5: Dívky mají větší povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích než chlapci.

H6: Dívky se více zúčastnily přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci.

6.3 Metoda výzkumu

V empirické části této práce je použita výzkumná metoda dotazování. Dotazník v pedagogickém výzkumu je velmi frekventovanou metodou k získávání dat. Jedná se o písemné kladení otázek a získávání písemných odpovědí (Chráška, 2007, str. 55). Na otázky, které jsou v dotazníku pečlivě formulované, odpovídá respondent písemně a anonymně.

V dotazníku využitém v této práci, který jsem sama vytvořila je celkem 13 otázek. Dotazník se skládá z uzavřených položek (u některých možnost více odpovědí) a z položek

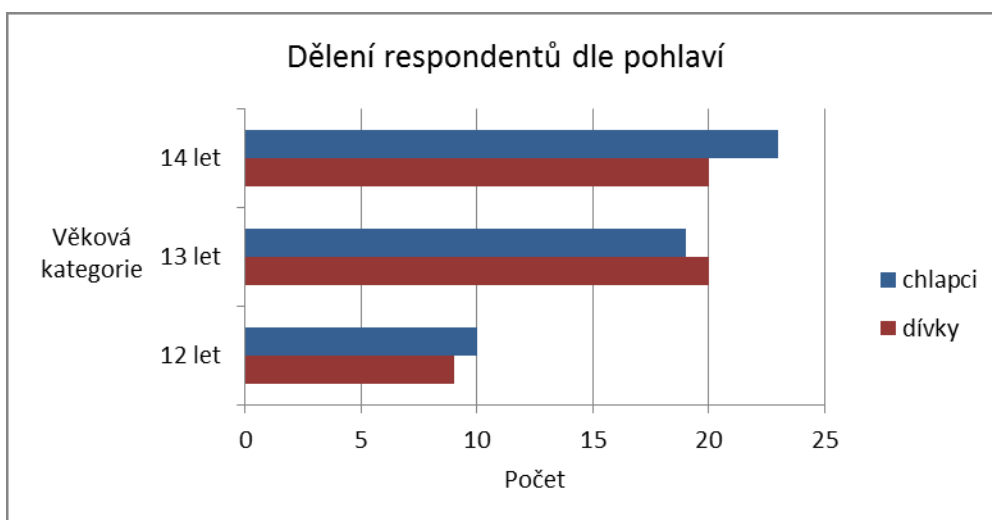
otevřených. V dotazníku jsou 4 otázky, které mají navazující podotázky sloužící k prohloubení problému. Otevřené odpovědi slouží k tomu, aby respondenti mohli projevit svůj názor. Položky v dotazníku jsou zaměřeny na volný čas dětí a s tím spojený internet a Facebook.

Před zahájením výzkumného šetření jsem získala písemné souhlasy zákonných zástupců všech respondentů.

6.4 Výzkumný soubor

Výzkumného šetření se zúčastnilo 101 respondentů ve věku od 12 do 14 let. Tento výzkumný soubor byl rozdělen dle pohlaví na dívky a chlapce. Dívek ve věku 12 let bylo 9, ve věku 13 let jich bylo 20 a ve věku 14 let bylo také 20 dívek. Chlapců ve věku 12 let bylo 10, ve věku 13 bylo 19 chlapců a chlapců ve věku 14 let bylo 23.

Dělení respondentů dle pohlaví

Graf č. 3 Dělení respondentů dle pohlaví a věku

Zdroj: vlastní

6.5 Průběh výzkumu

Výzkum probíhal v únoru roku 2014. Dotazník byl pečlivě sestaven tak, aby nekladl vysoké nároky na respondenty a byl všem zmíněným věkovým kategoriím plně srozumitelný. Respondenti vyplňovali dotazník v průběhu vyučovací hodiny za dozoru vyučujícího. Čas na vyplnění dotazníku byl průměrně 10 minut. Po vyplnění dotazníků respondenty mi byly materiály předány ke zpracování.

6.6 Vyhodnocení dotazníků

Dotazníky budou vyhodnoceny tak, že nejdříve bude ke každé otázce vytvořena tabulka četností. Absolutní četnost a relativní četnost nám poslouží k lepší orientaci v získaných datech. Data v tabulce budou rozdělena dle pohlaví. Posléze přistoupíme k ověřování jednotlivých hypotéz.

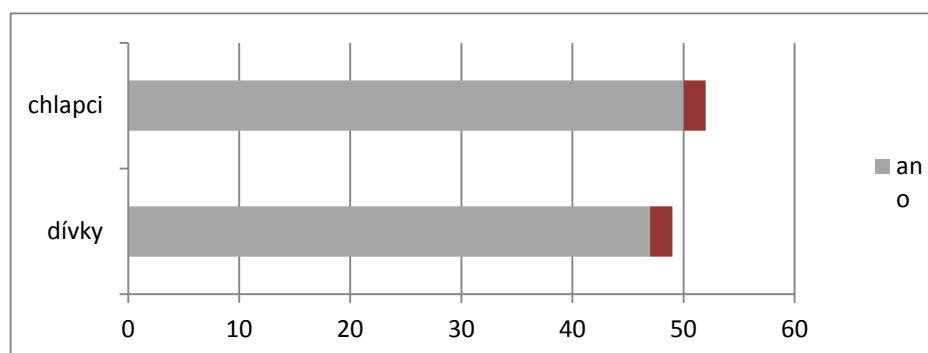
Položky č. 1 a č. 2 v dotazníky se týkají pohlaví a věku. Vyhodnocení těchto dvou položek jsem již uvedla v grafu č. 3.

Položka č. 3 zkoumá, zda je respondent ve své rodině spokojený.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	47	0,96	50	0,96	97	96,04
ne	2	0,04	2	0,04	4	3,96
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 1 Spokojenost v rodině

Spokojenost v rodině

Graf č. 4 Spokojenost v rodině

Zdroj: vlastní

Spokojenost v rodině je u obou pohlaví stejná. Z každé kategorie pouze dva respondenti odpověděli záporně. Spokojenost v rodině úzce souvisí s postojem jedince k životu a tím i k využívání volného času. Spokojeností v rodině zde myslíme třeba vztahy v rodině, finanční situace rodiny, rodinné zázemí, láska a bezpečí a jiné. Tato položka měla sloužit ke zjištění vztahu mezi spokojeností dítěte v rodině a využíváním internetu. Na základě získaných výsledků, kde většina respondentů odpověděla kladně, už dále tato položka

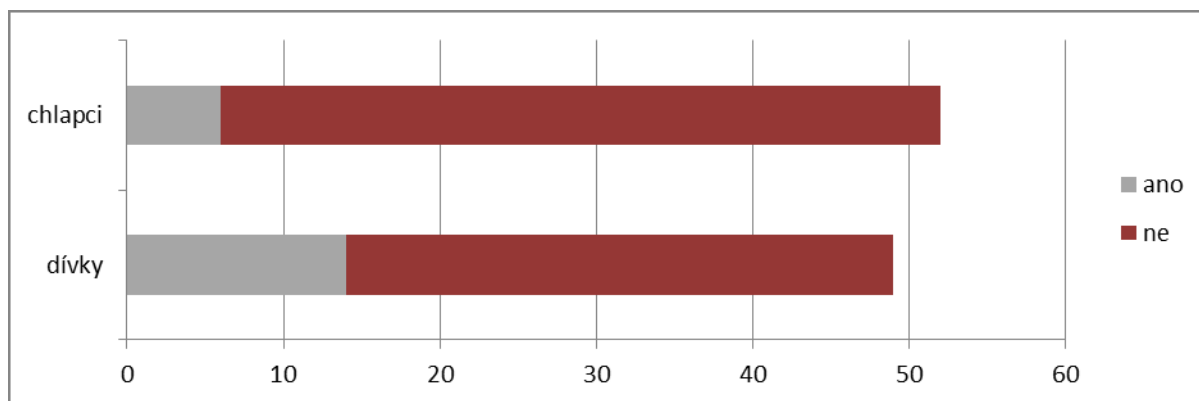
nebude použita ve výzkumném šetření. Může nám posloužit k celkovému přehledu nad spokojeností dětí v rodině.

Položka č. 4 se dotazuje, jestli by respondenti ve své rodině rádi něco změnili.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
ano	14	0,29	6	0,12	20	19,80
ne	35	0,72	46	0,88	81	80,20
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 2 Změna v rodině

Změna v rodině

Graf č. 5 Změna v rodině

Zdroj: vlastní

V této položce nás zajímalo, jestli by respondenti ve své rodině něco změnili. Zajímavým ukazatelem je, že i když respondenti v předchozí otázce odpověděli kladně, tak i přesto by rádi něco změnili. Kladně odpovědělo 19,8 % dotazovaných a záporně 80,2 % dotazovaných.

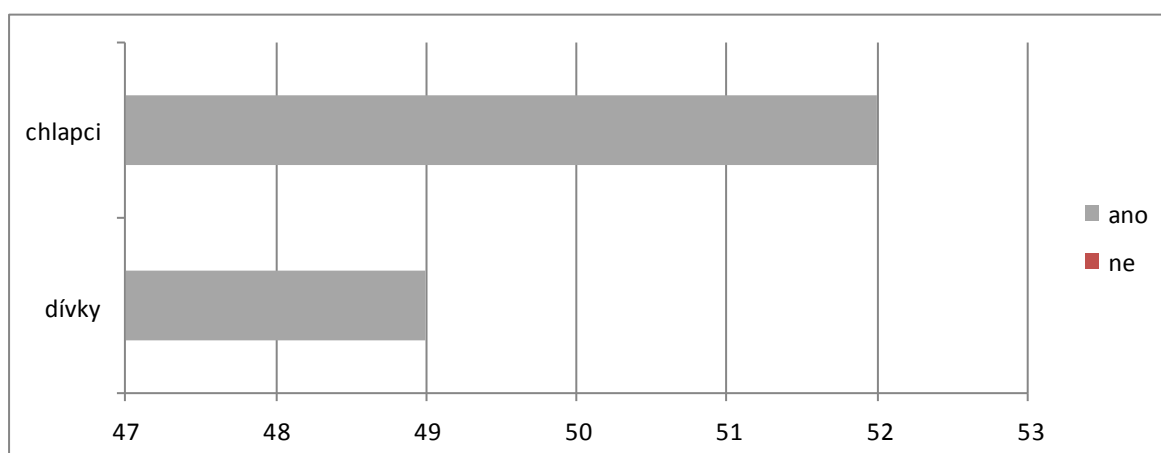
V podotázce této položky byl prostor k vyjádření „přání“, čeho by se změna měla týkat. Kdy 80 % respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, by chtěli změnit vztahy v rodině a to především s otcem. Většina respondentů si stěžuje na špatnou komunikaci ze strany rodičů, přisnost otce, nezáměr o jejich aktivity atd.

Položka č. 5 zkoumá, zda respondenti mají přístup k internetu.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	49	1	52	1	101	100
ne	0	0	0	0	0	0
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 3 Přístup k internetu

Přístup k internetu

Graf č. 6 Přístup k internetu

Zdroj: vlastní

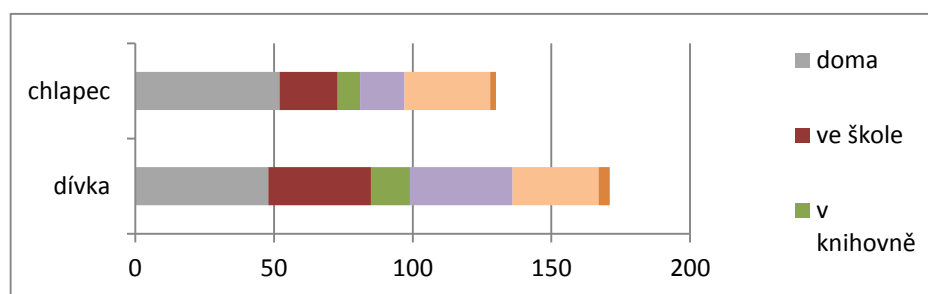
Položka č. 5 zjišťovala, kolik respondentů má přístup na internet. Můžeme říci, že 100 % respondentů přístup k internetu má, jak skupina dívek, tak skupina chlapců. Je tedy zřejmé, že internet se stává samozřejmou součástí života mladých lidí.

Podotázka položky č. 5 zjišťuje, kde všude mají respondenti přístup k internetu

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
doma	48	0,28	52	0,45	100	34,84
ve škole	37	0,22	21	0,18	58	20,21
v knihovně	14	0,08	8	0,07	22	7,67
v mobilu	37	0,22	16	0,14	53	18,45
u kamaráda	31	0,18	17	0,15	48	16,72
jiná mož.(wifi)	4	0,02	2	0,02	6	2,09
Σ	171	1	116	1	287	100

Tabulka č. 4 Přístup k internetu – místo

Přístup k internetu

Graf č. 7 Přístup k internetu – místo
Zdroj: vlastní

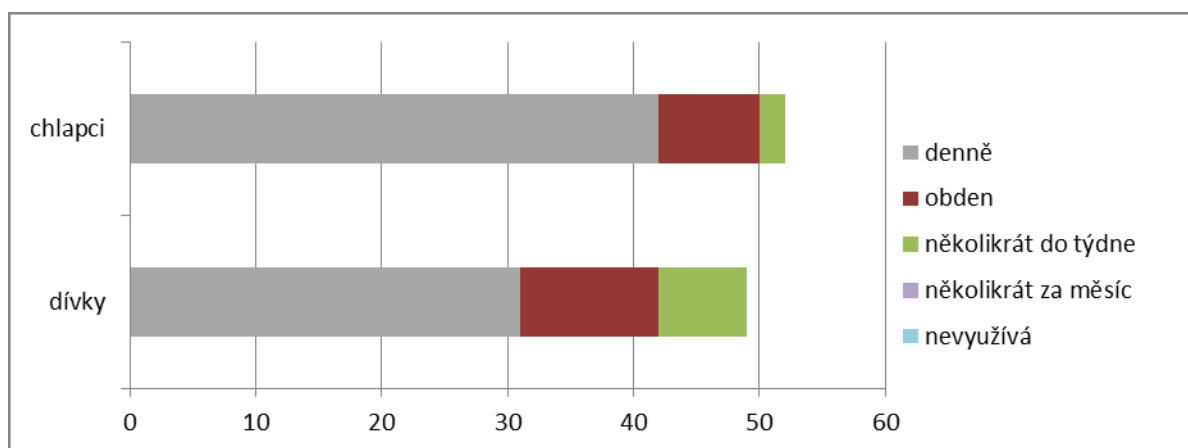
Zde měli respondenti možnost více odpovědí. Vidíme, že nejvíce přístup k internetu mají obě skupiny doma. Přístup k internetu z přímo z domova, dává dospívajícím velké možnosti využití. Čím dál více se zpřístupňuje přístup k internetu i ve školách, což nám vyplývá i z vyhodnocení položky č. 5. Přístup k internetu ze školy má 20,21 % dotázaných. V poměru s chlapci mají dívky více internet v mobilu. Respondenti měli možnost i jiné odpovědi, která nebyla v nabídce odpovědí. Jen 2,09 % uvedlo v odpovědi „jiná možnost“ wifi připojení, což je připojení k internetu skoro kdekoliv, kde je možnost bezdrátového připojení.

Položka č. 6 zjišťuje, jak často respondenti využívají služby internetu.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
denně	31	0,63	42	0,81	73	72,28
obden	11	0,23	8	0,15	19	18,81
několikrát do týdne	7	0,14	2	0,04	9	8,91
několikrát za měsíc	0	0	0	0	0	0
nevyžívá	0	0	0	0	0	0
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 5 Využívání internetu respondenty

Využívání internetu respondenty

Graf č. 8 Využívání internetu respondenty
Zdroj: vlastní

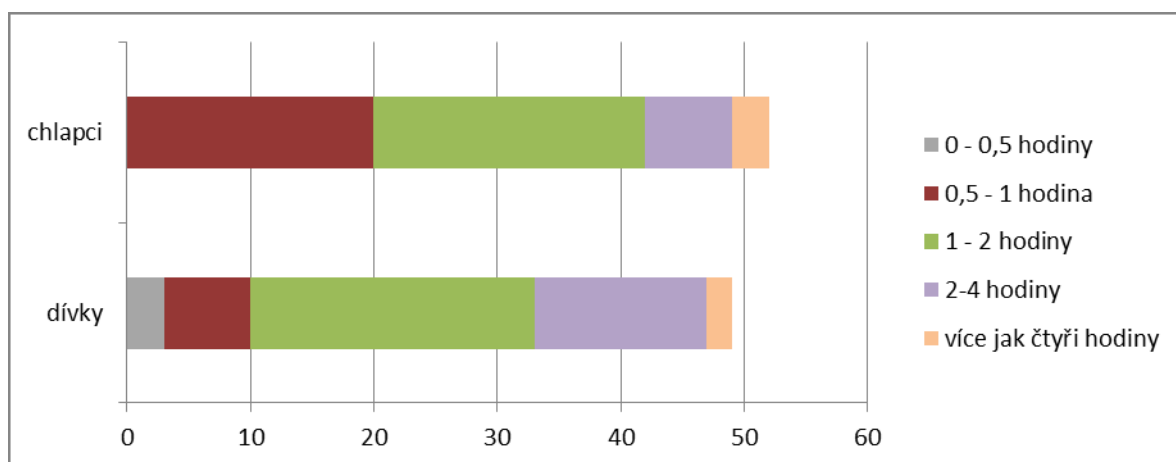
Internet se stává nejen pro dospívající a mladé lidi samozřejmostí. Většina současné generace si skoro nedovede představit den bez internetu. Z vyhodnocení této položky vyplývá, že celých 72,28 % využívá služby internetu denně. Rozdíl mezi dívky a chlapci není nijak výrazný. 18,81 % dotázaných internet využívá obden a 8,91 % pouze několikrát do týdne.

Podotázka položky č. 6 zjišťuje, kolik hodin v daný den respondenti na internetu stráví.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
0 – 0,5 hodin	3	0,06	0	0	3	2,91
0,5 – 1 hodinu	7	0,14	20	0,38	27	26,73
1 – 2 hodiny	23	0,47	22	0,42	45	44,55
2 – 4 hodiny	14	0,29	7	0,13	21	20,79
více jak čtyři hodiny	2	0,04	3	0,06	5	4,95
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 6 Čas strávený na internetu

Čas strávený na internetu

Graf č. 9 Čas strávený na internetu

Zdroj: vlastní

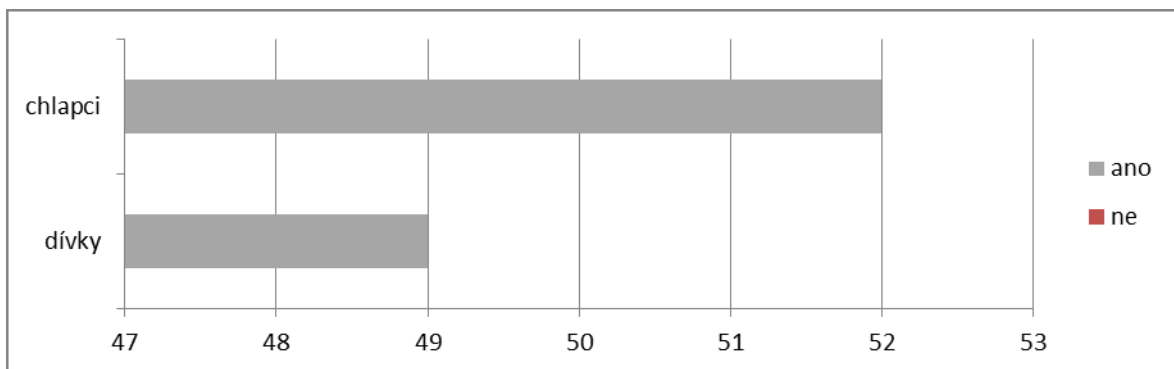
Na podotázku položky č. 6 odpovídali pouze ti respondenti, kteří v otázce č. 6 odpověděli denně, obden nebo několikrát do týdne. 44,55 % dotázaných na internetu daný den stráví přibližně 1 – 2 hodiny. Z výsledků vidíme rozdíly mezi pohlavími. 14 dívek ze všech dotázaných stráví na internetu i 2 – 4 hodiny, kdežto chlapců takto odpovědělo pouze 7. Avšak v odpovědi „více jak čtyři hodiny“ převažují odpovědi chlapců v počtu 5 dotázaných. Počet hodin strávených na internetu dává přehled o využití volného času dospívajících.

Položka č. 7 zjišťuje, zda respondenti znají sociální síť Facebook.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	49	1	52	1	101	100
ne	0	0	0	0	0	0
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 7 Znalost sociální sítě Facebook

Znalost sociální sítě Facebook

Graf č. 10 Znalost sociální sítě Facebook

Zdroj: vlastní

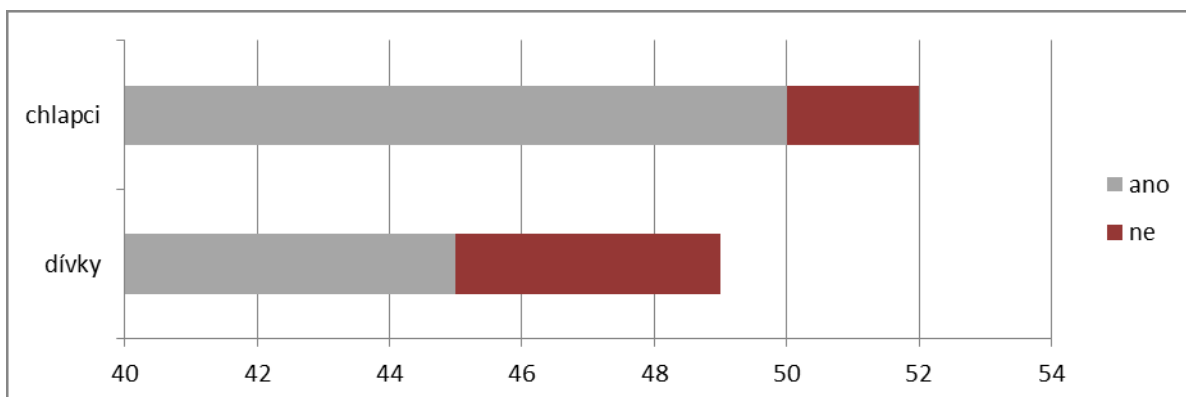
Velké místo v životě mladých lidí zaujímají sociální sítě. Jedna z největších a nejznámějších sociálních sítí je Facebook. Otázka zjišťuje povědomí respondentů zmiňované sociální sítě. Na tuto otázku 100 % dotázaných odpovědělo kladně. Chlapci a dívky mají povědomí a znají sociální síť Facebook.

Položka č. 8 zjišťuje, zda respondenti mají účet na sociální síti Facebook.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	45	0,92	50	0,96	95	94,06
ne	4	0,08	2	0,04	6	5,94
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 8 Účast respondentů na sociální síti Facebook

Účast respondentů na sociální síti

Graf č. 11 Účast respondentů na sociální síti

Zdroj: vlastní

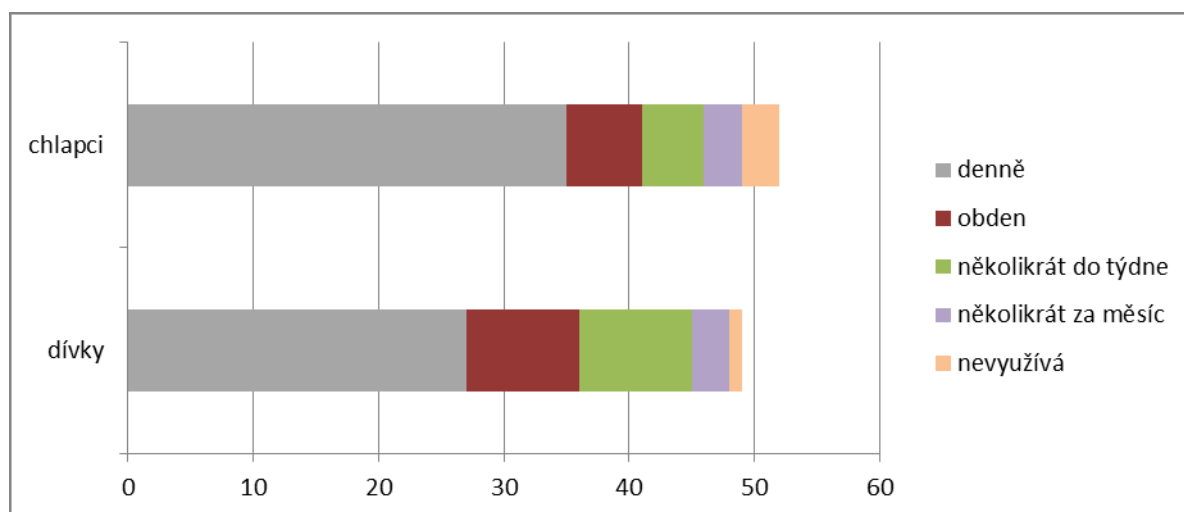
V předchozí položce bylo vyhodnoceno, že 100 % respondentů zná sociální síť Facebook. V následující otázce se zjišťovalo, kolik dotázaných má na zmiňované sociální síti účet. Účet založený na Facebooku má 94,06 % respondentů. Respondentů, kteří nemají na sociální síti založený účet je pouze 5,94 %.

Položka č. 9 zjišťuje, jak často využívají respondenti sociální síť Facebook.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
denně	27	0,55	35	0,67	62	61,39
obden	9	0,18	6	0,12	15	14,85
několikrát do týdne	9	0,18	5	0,09	14	13,86
několikrát za měsíc	3	0,06	3	0,06	6	5,94
nevyžívá	1	0,02	3	0,06	4	3,96
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 9 Využívání Facebooku respondenty

Využívání Facebooku respondenty

Graf č. 12 Využívání Facebooku respondenty

Zdroj: vlastní

Sociální sítě se stávají čím dál více preferovanou aktivitou ve volném čase dětí, dospívajících a mladých lidí. Přitahují nás svojí bezprostředností, intimitou a do jisté míry fantazií. Na sociální síti z nás může být úplně někdo jiný.

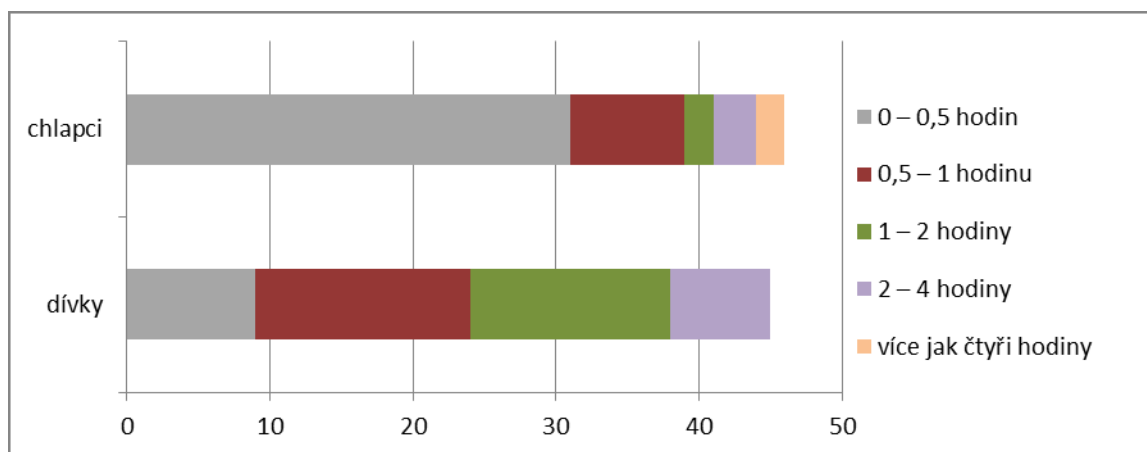
Denně na Facebooku tráví nějaký svůj čas 61,39 % dotázaných. Poměr mezi dívkami a chlapci není nijak výrazně odlišný. Obden tráví na Facebooku svůj čas 14,85 %, několikrát do týdne 13,86 %, několikrát za měsíc 5,94 % a Facebook vůbec nevyužívá 3,96 % respondentů. Mezi pohlavími nebyly výrazně odlišné odpovědi. Pouze u poslední možnosti této otázky, tři chlapci uvedli, že Facebook nepoužívají vůbec, kdežto u dívek tuto odpověď uvedla jen jedna dotazovaná.

Podotázka položky č. 9 zjišťuje, kolik hodin v daný den respondenti na Facebooku stráví.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
0 – 0,5 hodin	9	0,2	31	0,67	40	43,96
0,5 – 1 hodinu	15	0,33	8	0,17	23	25,27
1 – 2 hodiny	14	0,31	2	0,04	16	17,58
2 – 4 hodiny	7	0,15	3	0,07	10	10,99
více jak čtyři hodiny	0	0	2	0,04	2	2,20
Σ	45	1	46	1	91	100

Tabulka č. 10 Čas strávený na Facebooku

Čas strávený na Facebooku

Graf č. 13 Čas strávený na Facebooku

Zdój: vlastní

Vyhodnocením této položky zjišťujeme čas strávený v daný den na Facebooku. U první odpovědi vidíme značný rozdíl mezi dívkami a chlapci. Devět dívek stráví na síti 0 –

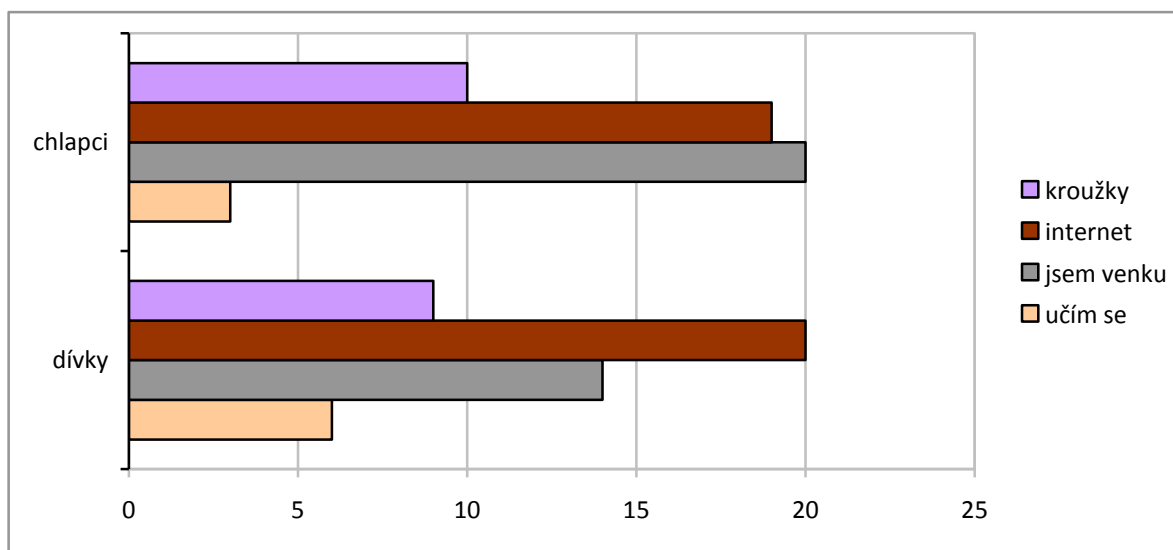
0,5 hodiny, kdežto u chlapců je počet o dost vyšší a to v počtu 31 chlapců. Volba odpovědi mezi dívkami a chlapci se podstatně liší i ve druhé a třetí odpovědi. Zajímavé je, že odpověď „více jak čtyři hodiny“ zvolili jen dva chlapci.

Položka č. 10 mapuje, co respondenti nejraději dělají ve svém volném čase.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n _i	f _i	n _i	f _i		
učím se	6	0,12	3	0,06	9	8,91
jsem venku	14	0,29	20	0,38	34	33,66
internet	20	0,41	19	0,37	39	38,61
kroužky	9	0,18	10	0,19	19	18,81
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 11 Zájmy respondentů ve volném čase

Záliby respondentů v jejich volném čase

Graf č. 14 Záliby respondentů v jejich volném čase

Zdroj: vlastní

Úkolem této otázky bylo zjistit, co respondenti nejraději dělají ve svém volném čase. Jednalo se o otevřenou otázku, na kterou zúčastnění odpovídali dle vlastní vůle. V tabulce jsou vytyčeny hlavní aktivity, které se v odpovědích u respondentů opakovaly. Při pohledu na výsledky je zřejmé, že u dívek vyhrává aktivita s využitím internetu a chlapců aktivity spojené s venkovním prostředím. Tento výsledek může být dán tím, že chlapci potřebují více pohybu

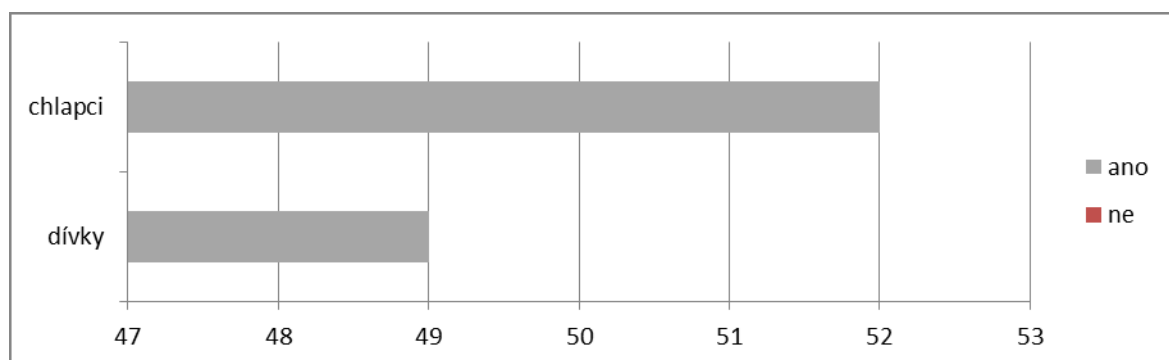
a mají více pohybových aktivit než dívky. Nejméně procent má odpověď „učím se“, na kterou odpovědělo dohromady devět dotázaných. Je však jisté, že učení nepovažujeme za volný čas.

Položka č. 11 zjišťuje, zda respondenti znají nebezpečí, které je na internetu a sociálních sítích může potkat.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	49	1	52	1	101	100
ne	0	0	0	0	0	0
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 12 Znalost respondentů o nebezpečí na internetu a sociálních sítích

Znalost respondentů o nebezpečí na internetu a sociálních sítích

Graf č. 15 Znalost respondentů o nebezpečí na internetu a sociálních sítích

Zdroj: vlastní

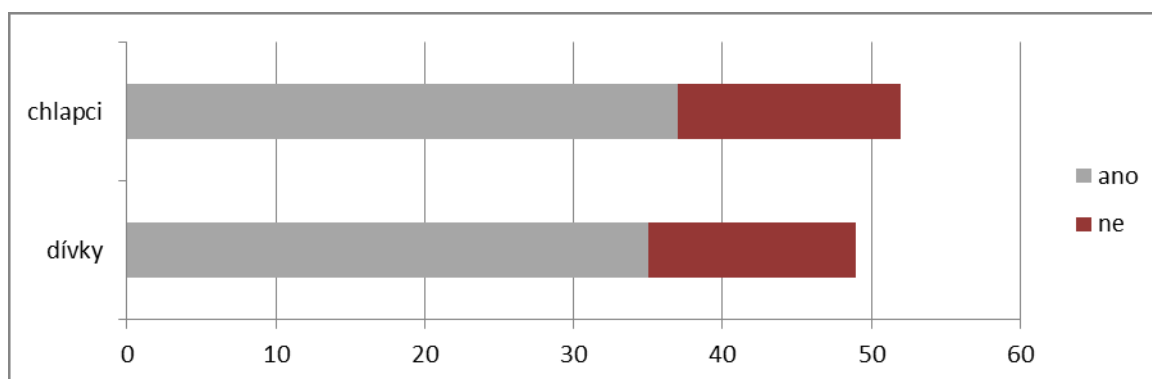
Nebezpečí, jak na internetu, tak sociálních sítích, začíná být čím dál více diskutovaným tématem veřejnosti. Většina lidí však nemá ani ponětí, že jim nějaké nebezpečí hrozí. Položka č. 11 má za úkol zjistit, zda respondenti mají představu o internetovém nebezpečí, které je více rozebráno v podkapitole 2.2 On-line komunikace. Celých 100 % zúčastněných odpovědělo, že znají a ví, jaké nebezpečí je může potkat.

Položka č. 12 zjišťuje, jestli respondenti byli seznámeni s nebezpečím na internetu.

Odpověď	Dívky		Chlapci		Σ	%
	n_i	f_i	n_i	f_i		
ano	35 (škola)	0,71	37 (škola)	0,71	72	71,29
ne	14	0,29	15	0,29	29	28,71
Σ	49	1	52	1	101	100

Tabulka č. 13 Seznámení respondentů s nebezpečím na internetu

Seznámení respondentů s nebezpečím na internetu

Graf č. 16 Seznámení respondentů s nebezpečím na internetu

Zdroj: vlastní

O nebezpečí na internetu a sociálních sítích se začínají zajímat především školy, které pro své žáky pořádají různé besedy, přednášky a školení týkající se právě tohoto tématu. Položka č. 12 je spojena s položkou č. 13, protože na sebe úzce navazují. Celých 71,29 % dotázaných se už někdy v minulosti zúčastnilo přednášky o bezpečném chování na internetu. Všichni dotázaní, kteří odpověděli na otázku kladně, uvedli, že přednáška jim byla poskytnuta ve škole. Zbýlých 28,71 % se přednášky nikdy nezúčastnilo.

6.7 Testování hypotéz

Po stanovení výzkumného problému a formulaci hypotéz musíme dané hypotézy ověřit. Pro ověření hypotéz byl vybrán test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku.

Tento test byl vybrán z důvodu, že umožňuje rozhodnout, zda existuje souvislost mezi dvěma jevy, které byly zachyceny pomocí nominálního měření. Před zahájením testování musíme určit nulovou hypotézu H_0 a alternativní hypotézu H_A . Nulová hypotéza předpokládá, že mezi sledovanými jevy není závislost. Alternativní hypotéza naproti tomu předpokládá, že mezi zkoumanými jevy závislost je. Zda přijmeme nulovou nebo alternativní hypotézu se rozhodne na základě testování nulové hypotézy.

Za tímto účelem vypočítáme testové kritérium jako součet hodnot $(P - O)^2/O$. P je tzv. pozorovaná četnost a O je četnost očekávaná, která odpovídá nulové hypotéze. Očekávaná četnost je uváděna v závorkách v kontingenční tabulce. Při rozhodování o platnosti srovnáváme vypočítané testové kritérium χ^2 s kritickou hodnotou, kterou nalezneme v statistických tabulkách. V statistické tabulce hledáme kritickou hodnotu vždy pro určitou hladinu významnosti a určitý počet stupňů volnosti. V tomto šetření budeme pracovat s hladinou významnosti 0,05 (Chráška, 2007, str. 72).

Počet stupňů volnosti vypočítáme pomocí vzorce: $f=(r-1)*(s-1)$, kde r je počet řádků v kontingenční tabulce a s počtem sloupců v kontingenční tabulce.

Data z dotazníkového šetření budou zapsána v kontingenčních tabulkách. Čísla v kontingenční tabulce nám vyjadřují četnosti respondentů, kteří odpověděli určitým způsobem na první otázku a současně určitým způsobem na druhou otázku. Čísla uváděná vpravo od tabulky a pod tabulkou jsou tzv. marginální čísla, jsou to součty četností v řádcích a sloupcích tabulky (Chráska, 2007, str. 77).

H1: Chlapci navštěvují internet frekventovaněji než dívky.

Pokusíme se zjistit, zda chlapci navštěvují internet častěji než dívky. K tomuto testování použijeme tabulku č. 1 a 6.

H_0 : Chlapci nenavštěvují frekventovaněji internet než dívky.

H_A : Chlapci navštěvují internet frekventovaněji než dívky.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
denně	31 (35,42)	42 (37,58)	73
obden	11 (9,22)	8 (9,78)	19
několikrát do týdne	7 (4,37)	2 (4,63)	9
několikrát za měsíc	0	0	0
nevyužívají	0	0	0
Σ	49	52	101

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 4,82$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1)*(s - 1) = 4$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než hodnota kritická, proto přijímám nulovou hypotézu H_0 a odmítám hypotézu alternativní H_A . Můžu říci, že chlapci nenavštěvují více internet než dívky. Nelze tedy přijmout hypotézu, kterou jsem formulovala.

H2: Chlapci tráví více souvislého času na internetu než dívky.

Zde se pokusíme zjistit, zda na internetu více času tráví chlapci než dívky. K testování vyslovené hypotézy použijeme tabulku č. 1 a tabulku podotázky č. 6.

H₀2: Chlapci na internetu netráví výrazně více souvislého času než dívky.

H_A2: Chlapci tráví více souvislého času na internetu než dívky.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
0 – 0,5 hodiny	3 (1,46)	0 (1,54)	3
0,5 – 1 hodinu	7 (13,09)	20 (13,90)	27
1- 2 hodiny	23 (21,83)	22 (23,17)	45
2 – 4 hodiny	14 (10,19)	7 (10,82)	21
více jak čtyři hodiny	2 (2,91)	4 (3,09)	6
Σ	49	52	101

Tabulka č. 15 Čas strávený na internetu

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 11,84$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 4$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než hodnota kritická, proto přijímám hypotézu alternativní H_A a odmítám hypotézu nulovou H₀. Potvrzují vyřčenou hypotézu, že více souvislého času na internetu tráví chlapci než dívky.

H3: Počet dívek, které mají založený účet na Facebooku není větší než počet chlapců, kteří mají založený účet na Facebooku.

Formulovaná hypotéza předpokládá, že mezi dívkami a chlapci není významný rozdíl v založení účtu na Facebooku.

H₀3: Počet dívek, které mají založený účet na Facebooku není větší než počet chlapců, kteří mají založený účet na Facebooku.

H_A3: Počet dívek, které mají založený účet na Facebooku je větší než počet chlapců, kteří mají založený účet na Facebooku.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
ano	45 (46,09)	50 (48,91)	95
ne	4 (2,91)	2 (3,09)	6
Σ	49	52	101

Tabulka č. 16 Počet založeného účtu na Facebooku obou pohlaví

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 0,842$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 1$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Vypočítané hodnota testového kritéria je nižší než hodnota kritická, proto přijímám nulovou hypotézu H_0 a odmítám hypotézu alternativní H_A . Můžu tedy říci, že formulovaná hypotéza je pravdivá. Počet dívek, které si zakládají účet na Facebooku není větší než počet chlapců.

H₄: Dívky častěji využívají sociální síť Facebook než chlapci.

Zde budeme testovat, zda dívky častěji využívají sociální síť Facebook než chlapci. K ověření hypotézy bude použito tabulky č. 1 a 9.

H_{04} : Dívky nevyžívají sociální síť Facebook častěji než chlapci.

H_{A4} : Dívky častěji využívají sociální síť Facebook než chlapci.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
denně	27 (29,69)	33 (30,30)	60
obden	9 (7,42)	6 (7,58)	15
několikrát do týdne	9 (6,93)	5 (7,07)	14
několikrát za měsíc	3 (2,97)	3 (3,03)	6
nevyžívají	1 (1,98)	3 (2,02)	4
Σ	49	50	99

Tabulka č. 17 Využití Facebooku oběma pohlavími

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 3,334$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 4$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(4) = 9,488$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než hodnota kritická, proto přijímám nulovou hypotézu H_0 a odmítám hypotézu alternativní H_A . Tímto odmítám vyřčenou hypotézu, že dívky častěji využívají sociální síť Facebook. Z testování vyšlo najevo, že dívky nevyužívají více sociální síť Facebook než chlapci.

H5: Dívky mají větší povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích než chlapci.

Tato hypotéza objasní povědomí dospívajících dětí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích. Pro ověření hypotézy budou použity tabulky č. 1 a 11.

H_05 : Dívky nemají větší povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích než chlapci.

H_A5 : Dívky mají větší povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích než chlapci.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
ano	49 (39,78)	33 (42,22)	82
ne	0 (9,22)	19 (9,78)	19
Σ	49	52	101

Tabulka č. 19 Povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítích

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = 22,06$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1) * (s - 1) = 1$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je vyšší než hodnota kritická, proto přijímám alternativní hypotézu H_A a odmítám hypotézu nulovou H_0 . Dívky mají větší přehled o nebezpečí na internetu a sociálních sítích než chlapci. Tímto mohu přijmout formulovanou hypotézu.

H6: Dívky se více zúčastnily přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci.

V této hypotéze ověříme, zda se dívky více zúčastnily přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci. Přednášky týkající se zmiňovaného tématu jsou velmi prospěšné a efektivní nejen pro dospívající děti. Pro testování hypotézy budou použity tabulky č. 1 a 12.

H₀: Dívky se nezúčastnily více přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci.

H_A: Dívky se více zúčastnily přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci.

Odpověď	Dívky	Chlapci	Σ
ano	35 (34,93)	37 (37,07)	72
ne	14 (14,07)	15 (14,93)	29
Σ	49	52	101

Tabulka č. 20 Účast na přednáškách obou pohlaví

Vypočítaná hodnota testového kritéria: $\chi^2 = (P - O)^2/O = \mathbf{0,0008}$

Počet stupňů volnosti: $f = (r - 1)*(s - 1) = \mathbf{1}$

Kritická hodnota testovaného kritéria: $\chi^2_{0,05}(1) = \mathbf{3,841}$

Vypočítaná hodnota testového kritéria je nižší než hodnota kritická, proto přijímám nulovou hypotézu H₀ a odmítám hypotézu alternativní H_A. Můžu říci, že vyřčená hypotéza neplatí. Dívky se nezúčastnily více přednášek o bezpečném chování na internetu než chlapci.

6.8 Shrnutí výsledků

V této kapitole bych se ráda věnovala shrnutí výsledků a následné diskuzi získaných dat. Má diplomová práce byla zaměřena především na internet a sociální síť Facebook a jejich postavení v životě dospívajících dětí. V empirické části byly rozebrány a vyhodnoceny jednotlivé položky dotazníku a následně byly testovány formulované hypotézy. Celkový počet zúčastněných respondentů byl 101 z toho 49 dívek a 52 chlapců. Mezi první položky v dotazníku patří spokojenost v rodině. Celých 96 % dotázaných je ve svém rodinném prostředí spokojeno. Rodinná spokojenost má velký vliv na osobnost člověka a na jeho utváření života, z toho důvodu tato položka byla zařazena mezi první. Nicméně 18 % respondentů uvedlo, že by ve své rodině rádi něco změnili. V podotázce položky č. 4 mohli uvést, co by rádi změnili. Většina respondentů uvedla komunikaci s otcem. Tato položka měla sloužit k vyhodnocení rozdílů mezi spokojenými a nespokojenými dětmi v rodině a jejich vztahu k internetu. Ze získaných dat, však vyšlo najevo, že většina respondentů spokojená je, proto jsem zmiňovanou položku uvedla pouze jako přehled a nepoužila ji dál v ověřování hypotéz.

Další položky byly zaměřeny na internet a sociální síť Facebook. Kdy 100 % dotázaných má přístup k internetu, což je velmi zajímavý výsledek. Ani jeden respondent na tuto položku neodpověděl záporně. V dnešní době tedy není žádný problém přístup k internetu získat. Celých 34,84 % odpovědí se týkalo přístupu internetu z domova. Pokud děti mají volný přístup k internetu z domova, může to zvyšovat míru jeho využívání. Frekvenci využívání internetu se věnovala položka č. 6, kde 72,28 % respondentů uvedlo, že internet navštěvují denně. Jedná se o většinu dotázaných. Co dospívající na internetu tak láká? Jak uvádí Šmahel (2003, str. 27 - 30) dospívající často popisují, že na internetu zažívají pocit, který se v psychologii označuje „flow“. Člověk je pohlcen svou činností, je vtažen do děje tak, že zapomíná na sebe, na svoji únavu a jde mu jen o prováděnou činnost bez ohledu na výsledek. Z určitého úhlu pohledu může zážitek „flow“ poskytnout dospívajícímu možnost úniku od sebe sama a svých problémů nebo být prostředkem pro překonání současné krize.

Další část otázek je věnována sociální síti Facebook. Opět se prokázala 100% znalost této sítě, avšak ne všichni účet na Facebooku mají založený. Musím však podotknout, že se jedná o opravdu malý počet a to 5,94 % dotázaných. Tímto se potvrzuje rozšířenost nové komunikační sítě. Nadpoloviční většina, tj. 61,39 % respondentů navštěvují sociální síť Facebook denně a průměrně na ni stráví dvě hodiny. Z tohoto šetření mi vyplývá, že pro dospívající je sociální síť všední záležitost a samozřejmost.

V položce č. 10 měli respondenti možnost napsat, co nejraději dělají ve svém volném čase. Odpovědi se ve svém obsahu mnohdy opakovaly, proto jsem odpovědi rozdělila do čtyř skupin – učím se, jsem venku, internet a zájmové kroužky. Učení však nepovažujeme za volný čas a přesto ji několik respondentů uvedlo, jako náplň jejich volného času. Nejvíce procent (38,61) uvedlo, že nejraději svůj volný čas tráví na internetu. Skoro ve stejném poměru, byly odpovědi týkající se trávení volného času venku a to 33,66 %.

Ráda bych poukázala na závěr diplomové práce Terezy Petinisové (2013, str. 90), který se věnuje také dětem a internetu, kde dotyčná uvádí, že bylo zaznamenáno velké množství dětí, které tráví svůj volný čas na počítači (více než polovina z dotázaných). Za varující můžeme považovat také výsledek, kdy 1/3 z oslovených sportuje týdně méně než 3 hodiny. Lze tedy předpokládat, že respondenti sportují pouze ve škole v hodinách tělesné výchovy.

Je důležité poukázat také na nebezpečí, na které dospívající můžou na internetu narazit. Zatímco 100 % dívek odpovědělo, že má povědomí o nebezpečí na internetu i sociálních sítích, tak chlapců jej má v podvědomí 63,46 % z počtu 52 dotázaných. Ze všech

dotázaných respondentů se už alespoň jednou přednášky o bezpečném chování na internetu zúčastnilo 71,29 %.

V další části tohoto výzkumu jsem se věnovala ověření formulovaných hypotéz, kde hlavním úkolem bylo srovnat rozdíly mezi dívkami a chlapci. O přijetí nebo odmítnutí vyřčené hypotézy jsem se rozhodla po výpočtu dobré shody chí-kvadrát s kontingenční tabulkou. Z celkového šetření bych řekla, že rozdíly v užívání internetu a sociální sítě Facebook mezi dívkami a chlapci nejsou nijak velké.

Výsledky jsem porovnávala s výzkumným šetřením Univerzity Palackého v Olomouci, který uvádí, že celých 81,84 % respondentů ve věku 11 – 17 let má založený účet na Facebooku. Z toho 43, 87 % ve věku 11 – 14 let. Z výzkumného šetření také vyplynulo, že poměr dívek a chlapců na sociální síti Facebook je vyrovnaný (Kopecký, 2012, str. 38 - 39).

Pozitivním zjištěním je, že i když jedinci velmi často navštěvují a využívají internet, tak mají povědomí o jeho možném riziku. Dále je velké plus, že školy zavádí preventivní programy pod záštitou Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy nebo je pořádají samy. Uspokojivý je také výsledek, že i když poměrně velká část dotázaných využívá svůj volný čas na internetu, tak skoro ve stejné míře chodí jedinci trávit volný čas ven. Ráda bych v neposlední řadě zmínila výsledek návštěvnosti zájmových kroužků, kde je výsledek dotázaných velmi nízký a to 18,81 %.

Závěr

Má diplomová práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se zabývá vymezením pojmu internet, sociální síť, komunikace a s ní spojená komunikace on-line, nebezpečí na internetu, volný čas dětí a mládeže a v neposlední řadě obdobím dětství, konkrétně obdobím pubescence.

Pro řádné vytvoření hodnotového systému dětí a mládeže, má jejich volný čas a volnočasové aktivity zásadní vliv. Hodnotový systém a jeho promítání do sociálního časoprostoru, je možné pokládat za základ utváření životního způsobu. Součástí tohoto promítání je i způsob jak trávíme volný čas a vzájemné propojení školních, pracovních a volnočasových aktivit (Sak, 2004, s. 59).

V práci jsem se zaměřovala na zjištění využití a význam internetu a sociálních sítí v životě mládeže, respektive v jejich volném čase. Z poznatků můžeme usoudit, že ve velké míře je internet a jeho služby hojně využívány dospívajícími dětmi. Na tento fakt poukazuje výsledek šetření, ze kterého vyšlo najevo, že všichni dotázaní mají přístup na internet. Ze získaných dat dále můžeme jednoznačně potvrdit, že Facebook ve volném čase dospívajících dětí své místo má a je ve velké míře využíván. Na druhou stranu účastníci výzkumu také uvádí, že v hojně míře tráví svůj volný čas venku např. s přáteli.

Překvapujícím výsledkem je poměr mezi dívkami a chlapci o podvědomí nebezpečí na internetu. Z vyjádření dívek vyplývá, že dívky jsou o nebezpečí více informovány a mají o něm větší povědomí. Čím více člověk ví, o tomto druhu nebezpečí, tím více se mu může bránit.

Internet se do našich životů promítá různými způsoby, ať chceme nebo ne. Přináší nám informace, přehled, neomezenou komunikaci a také zábavu. Komunikace probíhá především prostřednictvím sociálních sítí, které jsou v současnosti velmi populární mezi mladými lidmi. Jedinci mohou komunikovat s kýmkoliv a anonymně. Ale, i s nimi může navázat kontakt kdokoliv a anonymně. Tímto jevem vzniká velké riziko, které si mladí lidé mnohdy neuvědomují a nejsou na něj připraveni.

Je tedy důležité, aby rodiče, škola, vychovatelé a ostatní pedagogové neopomíjeli tuto skutečnost a snažili se dětem předat co nejvíce informací a rad.

Seznam zkratek

ARPA: (*Advanced Research Projects Agency*); agentura pro výzkum pokročilých obranných projektů, založena v roce 1958 v USA; později přejmenovaná na DARPA (*Defense Advanced Research Projects Agency*)

ARPANET: experimentální počítačová síť v USA, zprovozněna 1969, odpojena v roce 1990

CESNET: (*Czech Educational and Scientific NETwork*); projekt z roku 1992 na vybudování Internetu v České republice, po rozpadu ČSFR

ČVUT: České vysoké učení technické

TCP/IP: Transmission Control Protocol/Internet Protocol

Internet: (*net*); globální otevřené prostředí, které vzniká propojením částí celosvětové počítačové sítě, informační superdálnice, globální kyberprostor

Rand Corporation: RAND Corporation je nezisková instituce, která pomáhá zlepšovat politiku a pro rozhodování prostřednictvím výzkumu a analýzy.

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Spokojenost v rodině
- Tabulka č. 2 Změna v rodině
- Tabulka č. 3 Přístup k internetu
- Tabulka č. 4 Přístup k internetu – místo
- Tabulka č. 5 Využívání internetu respondenty
- Tabulka č. 6 Čas strávený na internetu
- Tabulka č. 7 Znalost sociální sítě Facebook
- Tabulka č. 8 Účast respondentů na sociální síti Facebook
- Tabulka č. 9 Využívání Facebooku respondenty
- Tabulka č. 10 Čas strávený na Facebooku
- Tabulka č. 11 Zájmy respondentů ve volném čase
- Tabulka č. 12 Znalost respondentů o nebezpečí na internetu a sociálních sítí
- Tabulka č. 13 Seznámení respondentů s nebezpečím na internetu
- Tabulka č. 14 Spokojenost v rodině obou pohlaví
- Tabulka č. 15 Návštěvnost internetu obou pohlaví
- Tabulka č. 16 Čas strávený na internetu
- Tabulka č. 17 Počet založeného účtu na Facebooku obou pohlaví
- Tabulka č. 18 Využití Facebooku oběma pohlavími
- Tabulka č. 19 Povědomí o nebezpečí na internetu a sociálních sítí
- Tabulka č. 20 Účast na přednáškách obou pohlaví

Seznam grafů

Graf č. 1 Užívané sociální sítě

Graf č. 2 Využití Twitter.com

Graf č. 3 Dělení respondentů dle pohlaví a věku

Graf č. 4 Spokojenost v rodině

Graf č. 5 Změna v rodině

Graf č. 6 Přístup k internetu

Graf č. 7 Přístup k internetu – místo

Graf č. 8 Využívání internetu respondenty

Graf č. 9 Čas strávený na internetu

Graf č. 10 Znalost sociální sítě Facebook

Graf č. 11 Účast respondentů na sociální síti

Graf č. 12 Využívání Facebooku respondenty

Graf č. 13 Čas strávený na Facebooku

Graf č. 14 Záliby respondentů v jejich volném čase

Graf č. 15 Znalost respondentů o nebezpečí na internetu a sociálních sítí

Graf č. 16 Seznámení respondentů s nebezpečím na internetu

Seznam použité literatury

BYSTRICKÝ, Jiří a kolektiv. *Média, komunikace a kultura: texty k problematice kulturních technik I.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 94 s. ISBN 978-80-7380-117-5.

DUFFKOVÁ, Jana, URBAN, Lukáš a DUBSKÝ, Josef. *Sociologie životního stylu.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 237 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-123-6.

ECKERTOVÁ, Lenka a DOČEKAL, Daniel. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče.* 1. vyd. Brno: ComputerPress, 2013. 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.* 1. vyd. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče.* 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 286 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-628-5.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-888-0.

HOFBAUER, Břetislav. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování.* 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010, 164 s. ISBN 978-80-7394-240-3.

HORSKÁ, Bohuslava, LÁSKOVÁ, Andrea a PTÁČEK, Ladislav. *Internet jako cesta pomoci: internetové poradenství pro pomáhající profese.* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. 197 s. ISBN 978-80-7419-034-6.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality.* 1. vyd. Praha: Triton, 2012. 217 s. ISBN 978-80-7387-545-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

KIRSH, Steven J. *Media and youth : a developmental perspective*. 1st pub. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010. 312 s. ISBN 978-1-4051-7947-8.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René a KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí internetové komunikace III*. 1. vyd. Olomouc: Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 60 s. ISBN 978-80-244-3087-4.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. 1. vyd. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.

KULHÁNKOVÁ, Hana a ČAMEK, Jakub. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010. 128 s. ISBN 978-80-904764-0-0.

PETINISOVÁ, Tereza. *Děti a internet*. Brno: Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky, 2013. 113 s. (diplomová práce).

PROCHÁZKA, David. *První kroky s internetem*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010, 108 s. ISBN 978-80-247-3255-8.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-7178-579-2.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

SAK, Petr a kol. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.

SVOBODA, Pavel. *Metodologie kvantitativního speciálněpedagogického výzkumu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 123 s. ISBN 978-80-244-3067-6.

ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

URBAN, Lukáš, DUBSKÝ, Josef a MURDZA, Karol. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 230 s. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-3563-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VERDON, Jean. *Volný čas ve středověku*. vyd. 1. Překlad Jiří Žák, Gustav Franci. V Praze: Vyšehrad, 2003, 261 s. *Kulturní historie*. ISBN 80-7021-543-7.

VESELÁ, Jana. *Základy sociologie volného času*. vyd. 1. Překlad Jiří Žák, Gustav Franci. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999, 80 s. *Kulturní historie*. ISBN 80-7194-187-5.

VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. 319 s. ISBN 978-80-7367-387-1.

Seznam použitých internetových zdrojů

Co je to internet a jak funguje?. *Wedos.com* [online]. 2010 [cit. 2013-08-24]. Dostupné z: <http://datacentrum.wedos.com/a/17/co-je-internet-jak-funguje.html>

Česko a sociální sítě v číslech. In: *Www.pooh.cz* [online]. 17.10.2010. 2010 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2016497>

Česko a sociální sítě v číslech. In: *Www.pooh.cz* [online]. 17.10.2010. 2010 [cit. 2013-11-18]. Dostupné z: <http://www.pooh.cz/pooh/a.asp?a=2016497>

Historie internetu v ČR. *Www.imip.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://www.imip.cz/historie-internetu-v-cr/>

Historie vzniku internetu. BEDNÁŘ, Martin. *Owebu.cz: o internetu, počítačích a webhostingu* [online]. 2007 [cit. 2013-08-23]. Dostupné z: <http://owebu.bloger.cz/Internet/Historie-vzniku-internetu>

Internet. *Necyklopedie.wikia.com* [online]. 2012 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://necyklopedie.wikia.com/wiki/Internet>

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu používání internetu. In: *Msmť.cz* [online]. 2004 [cit. 2013-09-02]. Dostupné z: <http://aplikace.msmť.cz/HTM/PHPPravidlaprorodiceadetia.htm>

Rizika na internetu odhaluje centrum z pedagogické fakulty. *Www.zurnal.upol.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-09-01]. Dostupné z: <http://www.zurnal.upol.cz/pdf/zprava/clanek/rizika-na-internetu-odhaluje-centrum-z-pedagogicke-fakulty/>

Sociální sítě. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/datarama/socialni-site/>

Sociální sítě. *Aktuálně.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/datarama/socialni-site/>

Vše o facebooku: Facebook-historie. *Facebook-com.ic.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-11-02].
Dostupné z: <http://facebook-com.ic.cz/historie.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1

Dotazník

Dobrý den,
jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který je součástí mé diplomové práce s názvem Vliv internetu a sociální sítě Facebook na volný čas dospívajících dětí. Data nasbíraná prostřednictvím tohoto dotazníku budou využita pouze pro účely již zmíněné diplomové práce a pomohou při mapování této problematiky.

1. Jsi:
 - a) chlapec
 - b) dívka

2. Kolik máš let?
 - a) 12
 - b) 13
 - c) 14
 - d) 15

3. Jsi ve své rodině, kde žiješ spokojen/a?
 - a) ano
 - b) ne

4. Chtěl/a by si doma – ve své rodině něco změnit?
 - a) ano
 - b) ne

Pokud jsi odpověděl/a ANO, napiš, co by si rád/a změnila:

5. Máš přístup k Internetu?
 - a) ano
 - b) ne (pokračuj na otázku č. 10)

Pokud jsi odpověděl ANO, vyznač, kde všude má přístup k Internetu.

- a) doma
- b) ve škole
- c) v knihovně
- d) v mobilu
- e) u kamaráda
- f) jiná možnost (uveď prosím)

6. Jak často využíváš služby Internetu?
 - a) denně
 - b) obden
 - c) několikrát do týdne (2 dny v týdnu)
 - d) několikrát za měsíc (4 – 5 dnů v měsíci)
 - e) služby Internetu nevyužívám (pokračuj na otázku č. 10)

Pokud jsi vybral možnost a), b) nebo c), uveď, kolik hodin v daný den strávíš na Internetu.

- a) 0 – 0,5 hodin
- b) 0,5 – 1 hodinu
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 – 4 hodiny
- e) více jak čtyři hodiny

7. Znáš sociální síť Facebook?

- a) ano
- b) ne (pokračuj na otázku č. 10)

8. Máš založený účet na sociální síti Facebook?

- a) ano
- b) ne (pokračuj na otázku č. 10)

9. Jak často využíváš služby sociální sítě Facebook?

- a) denně
- b) obden
- c) několikrát do týdne (2 dny v týdnu)
- d) několikrát do měsíce (4 – 5 dnů v měsíci)
- e) služby Facebooku nevyžívám (pokračuj na otázku č. 10)

Pokud jsi vybral možnost a), b) nebo c), uveď, kolik hodin v daný den strávíš na Facebooku.

- a) 0 – 0,5 hodin
- b) 0,5 – 1 hodinu
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 – 4 hodiny
- e) více jak čtyři hodiny

10. Prosím napiš, co nejčastěji děláš ve svém volném čase.

11. Víš o nebezpečí, které Tě na internetu i sociálních sítích může potkat?

- a) ano
- b) ne

12. Zúčastnil/a jsi se někdy přednášky o bezpečném chování na internetu?

- a) ano
- b) ne

13. Prosím uveď, kde jsi se přednášky o bezpečném chování na internetu zúčastnil/a.

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Michaela Navrátilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Vliv internetu a sociální sítě Facebook na volný čas dospívajících dětí
Název v angličtině:	The impact of the Internet and Facebook social networks on leisure teenagers.
Anotace práce:	<p>Diplomová práce se zabývá problematikou internetu a sociálních sítí ve vztahu k volnému času dospívajících dětí. Cílem mé práce je analyzovat a popsat aktuální aspekty internetu a on-line komunikace ve vztahu k mladé generaci a analyzovat dopad internetu a on-line komunikace na volný čas dětí.</p> <p>Práce je členěna na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část byla zpracovaná za pomoci odborné literatury, charakterizuje a vymezuje pojem internet, sociální síť a volný čas. Dále se zabývá pojmy jako: bezpečnost, dospívání, dětství, komunikace. Praktická část zjišťovala pomocí dotazníků, jak často dospívající děti využívají služby internetu a rozdíl v tomto využívání mezi dívkami a chlapci. Bylo</p>

	<p>zjištěno, že rozdíly mezi dívkami a chlapci nejsou nijak velké. Z výzkumného šetření vyplynulo, že internet se stává nedílnou součástí života mladých lidí.</p>
Klíčová slova:	<p>bezpečnost, komunikace, internet, sociální síť, Facebook, komunikace on – line, dětství, dospívání, volný čas, linky e-bezpečí.</p>
Anotace v angličtině:	<p>This thesis deals with the Internet and social networks in relation to leisure teenagers. The aim of my work is to analyze and describe the current aspects of the Internet and on-line communication in relation to the young generation and to analyze the impact of the Internet and on-line communication on children's leisure time. The work is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part was processed with the aid of professional literature, it characterizes and defines concept - Internet, social network and leisure. It also deals with such concepts as security, adolescence, childhood, communication. The practical part examined by using questionnaires, how often teenagers use the Internet and the differences in the using between girls and boys. It was found out that the differences between girls and boys are not very great. It is concluded that the Internet has become an integral part of the lives of young people.</p>
Klíčová slova v angličtině:	<p>Security, communications, internet, social network, Facebook, communication on - line, childhood, adolescence, leisure, line e - safety.</p>

Rozsah práce:	72 stran
Jazyk práce:	Český jazyk
Citační norma:	ISO 690